

Resumé – Nationale hørings svar

Kontor/afdeling
Center for undergrund og beredskab

Dato
17. oktober 2019

J nr. 2019 - 93345

/HEEK

Indhold

Høringssvar - Nationalt	3
Borger	3
Sundhedsstyrelsen Strålebeskyttelse	4
Borger	5
Miljøstyrelsen	6
Høringssvar – Nordsøen	6
Ørsted	6
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	7
Danmarks Fiskeriforening.....	8
Høringssvar – Lillebælt	9
Borger	9
Fænø Gods	9
Middelfart Kommune	11
Borger	13
Borger	13
Borgergruppe	15
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	16
Borger	16
Kolding Kommune	17
Danmarks Fiskeriforening.....	18
Ålbo Camping.....	20
Forening.....	20
Borger	20
Søfartsstyrelsen	21
Miljøstyrelsen	21
Høringssvar – Østersøen	24

Vikingskibsmuseet.....	24
Borger	24
Fiskeristyrelsen, Fiskeriinspektorat Øst Ringsted	24
Nord Stream AG.....	25
Borger (Avodan).....	28
Borger	29
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	29
Borger	30
Danmarks Fiskeriforening.....	31
Sibelco	31
Søfartsstyrelsen	32
Miljøstyrelsen	32

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Hørings svar - Nationalt

Nr.	Hørings svar	Svar Energinet / GazSystem (Rambøll)	Svar Energistyrelsen
Borger			
1	<p>1. At man vælger at gennemløbe Danmark, for at hjælpe Polen, i stedet for at lægge hele anlægget i vandet, primært fordi at det er billigere.</p>	<p>Overvejelser om en linjeføring til havs i stedet for land (helt eller delvis) er foretaget af bygherre i de indledende faser og i forlængelse af 1. offentlighedsfase. Bygherre har vurderet, at projektet hverken ville være økonomisk eller teknisk realiserbart med en linjeføring til havs. Samtidigt ville en række af de ønskede synergier ved at lægge ledningen på land (eksempelvis integration med det danske gassystem og muligheden for at transportere biogas) være vanskelige at realisere. Bygherre har vurderet, at det ikke ville være realistisk at gennemføre BP-projektet med en linjeføring til havs og denne mulighed er derfor fravalgt tidligt i projektførelsen.</p> <p>Derfor har bygherre ansøgt myndighederne om og miljøvurderet det fremlagte konkrete projekt med en linjeføring hen over Danmark. Bygherre har af primært økonomiske og tekniske årsager ikke fundet det realistisk at inkludere et alternativ til havs.</p> <p>Da der ikke har været defineret en konkret linjeføring til havs, er de miljømæssige konsekvenser af en sådan ikke undersøgt. Det har dog indgået i bygherres overvejelser, at etablering af en gasrørledning udelukkende på havet kan have betydelige konsekvenser for den marine natur, især i lavvandede havområder. Det er således indgået i overvejelserne, at det ikke miljømæssigt omkostningsfrit at lægge ledningen til havs.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.</p>
2	<p>2. Tvivlen over om dette projekt egentligt er til danskernes bedste eller det bare er en god forretning</p> <p>3. en undren over at man vælger at lave et projekt der vil fastholde os i udfasningen af fossilt brændsel, ved lavere tariffer og forsyningssikkerhed. Når vi burde gøre det dyrere ikke at skifte til klimavenlig opvarmning, Vi skal jo være Co2 neutrale i 2050 ifølge regeringen.</p> <p>4. Hvorfor ikke hjælpe Polen med Vind eller solceller. Polen kunne gå direkte til klimavenlig opvarmning i stedet for "kun" et bedre alternativ en kul</p> <p>5. Bekymret for om det ender med at koste danskerne penge, set i lyset af den lange tilbagebetalingstid kontra teknologiens fremskridt inden for miljørigtig energi.</p> <p>6. Hvad gør polakkerne, når aftalen om køb af gas fra Norge løber ud, fortsætter de med at købe, køber de fra Rusland igen eller tager de miljørigtige løsninger i brug?</p>	-	<p>Energistyrelsen har ingen bemærkninger hertil, da høringssvaret ikke vedrører konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige påvirkninger fra projektet til havs i Danmark.</p>
3	<p>Internationalt:</p> <p>1. Hvorfor hjælpe Polen med at blive uafhængige af gas fra Rusland, når man derefter vedtager Nord stream 2 gasledningen fra Rusland</p> <p>2. Bekymring for om Danmark lægger sig ud med Rusland, når vi nu fjerner en indtægtskilde</p> <p>3. Bekymret for at Kompressorstationen bliver et terrormål</p>	-	<p>Energistyrelsen har ingen bemærkninger hertil, da høringssvaret ikke vedrører konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige påvirkninger fra projektet til havs i Danmark.</p>

4	<p>For os som borgere har det været vanskeligt at få reel information om HVORFOR man overordnet kan finde på at sælge ud af et så lille land - med en så begrænset vild natur, og så begrænsede landbrugsarealer?</p> <p>Efterhånden er det kommet frem, at det virkelige mål med dette uforståelige projekt er geopolitisk; - et signal til EU om at man adlyder ordre, og vil hjælpe Polen væk fra en evt. afhængighed af russisk gas. Det lyder jo som et ædelt motiv, - når nu Tyskland ikke vil lægge land til, - så hvorfor har det skullet holdes så hemmeligt, hvorfor har projektet ikke være bragt frem i lyset, hvorfor har ingen politiker i den igangværende valgkamp fremhævet sig ved sin kamp for dette projekt?</p> <p>Da her er tale om fossil gas, har det været fremført, at det desuden er for at hjælpe Polen væk fra den beskidte kul som energikilde. Så hvorfor holde en så 'positiv' fortælling ude af de landsdækkende medier?</p>	-	Energistyrelsen har ingen bemærkninger hertil, da høringssvaret ikke vedrører konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige påvirkninger fra projektet til havs i Danmark.
Sundhedsstyrelsen Strålebeskyttelse			
5	<p>Lovgivning</p> <p>Strålebeskyttelseslovgivningen bør listes på linje med den øvrige lovgivning, der har betydning for projektet. Lovgivning vedr. radioaktive stoffer kan findes på:</p> <p>https://www.sst.dk/da/straalebeskyttelse/radioaktivitet/lovgivning</p> <p>Virksomheder, der håndterer, genererer eller opbevarer radioaktive materialer, herunder NORM, skal jf. strålebeskyttelseslovgivningen indhente tilladelse fra eller underrette Sundhedsstyrelsen, afhængig af mængder og aktivitetskoncentrationer i materialet.</p>	<p>Energinet</p> <p>Energinet er i kontakt med SIS vedrørende deres høringssvar. Energinet har allerede ansøgt om og har fået tilladelse til håndtering og opbevaring af NORM-affald. Der foregår pt. en proces med opdatering af den eksisterende tilladelse. Energinet er i kontakt med SIS i forbindelse med tilladelsesprocessen.</p> <p>Eventuelle radioaktive materialer opsamles i Egtved og håndteres inden for eksisterende tilladelser fra Miljøstyrelsen og Sundhedsstyrelsen.</p> <p>GazSystem (Rambøll)</p> <p>Det er Energinet, der er ansvarlig for opsamling af NORM affald relateret til Baltic Pipe i Danmark.</p> <p>NORM vil potentielt forekomme som aflejringer på indersiden af rørledninger og procesudstyr. NORM-affald kan forekomme som en del af rensningsoperationerne, hvor der bruges grise, i operationsfasen. Når grise sendes fra Danmark til Polen, vil potentielt NORM-affald ende ved en modtagestation i Polen. Når grise sendes fra Polen til Danmark, vil den første modtagestation være ved kompressorstationen. Håndtering af NORM-affald er derfor Energinets ansvarsområde.</p>	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.
6	<p>Ejerskab</p> <p>Det bør fremgå, hvem der er den juridiske ejer af og ansvarlig for potentielt NORM-affald, der kan optræde under såvel drift som afvikling af Baltic Pipe naturgasrørledningen.</p>	<p>Energinet</p> <p>Dette forhold fremgår af Energinets eksisterende tilladelse.</p> <p>GazSystem (Rambøll)</p> <p>Det er Energinet der har ansvaret for NORM-affald (se ovenstående svar nr. 5)</p>	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.
7	<p>Begrebet "NORM" bliver flere steder i materialet brugt uden at uddybe hvilken type NORM, der forventes at kunne forekomme. Der bør inkluderes en beskrivelse af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke radionuklider, der kan forventes at optræde og en beskrivelse af deres fysiske og kemiske karakteristika samt deres radiotoksicitet. • I hvilken form (scale, slam, støv, m.v.) NORM forventes at optræde. 	Energinet har i forbindelse med den ansøgning, der er beskrevet under svar nr. 5 svaret på de spørgsmål der stilles.	Der henvises til svaret under 5 og 6.

	<ul style="list-style-type: none"> • Estimerede aktivitetskoncentrationer af de relevante radionuklider i NORM-affald, hvis det er muligt (fx ud fra erfaringstal). • Mulige sprednings- og eksponeringsveje. 		
8	I miljøkonsekvensrapporterne bliver det angivet, at der ikke vil være NORMproblematik af betydning i forbindelse afvikling af gasrørslægget, da rørene vil være rensede forud for afviklingen. Det bør beskrives, hvordan det sikres at evt. NORM, der måtte blive tilbage i gasrørslægget, bliver håndteret ved afviklingen.	Det er på nuværende tidspunkt ikke besluttet om rørledningen i forbindelse med afviklingen vil blive fjernet eller efterladt i havbunden. Såfremt rørledningen skal fjernes forventes afviklingsprojektet at skulle miljøvurderes. NORM-problematikken vil blive vurderet i den forbindelse.	Der henvises til svaret under 5 og 6.
Borger			
9	Den beslutning er taget af mennesker der ikke har forståelse for et erhverv som landbruget. HVORFOR BRUGER MAN IKKE HAVET OMKRING OS. TÆNK JER OM ENDNU EN GANG OG SE ANDRE MULIGHEDER.	Energinet / GazSystem (Rambøll) Der henvises til svar nr. 1.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
10	Vi lever i en tid, hvor vi skal holde op med at bruge fossil energi. Polen og andre lande må omstille sig. Derfor bør denne gasledning være overflødig. Jeg håber inderligt, at den bliver droppet.	-	Energistyrelsen har ingen bemærkninger hertil, da høringssvaret ikke vedrører evt. konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige påvirkninger fra projektet til havs i Danmark.
11	I givet fald projektet gennemføres, så mener vi fortsat at gasledningen bør placeres i et tracé på havbunden – også selvom det måtte indebære méromkostninger under anlæggelse og drift. Så flyttes regningen blot tilbage til projektet, fremfor at ligge i al tid fremover hos lodsejerne på dansk landjord.	Energinet Der henvises til svar nr. 1.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
12	Hvis Baltic Pipe skal etableres, mener jeg helt klart at gasledningen bør lægges i vandet. Dette ønske om dog at skåne landet, og placere en evt. gasledning i vandet omkring DK, har fra starten været fremført af forskellige, igen og igen, men afvises med, at det vil være for dyrt. Der har aldrig været henvist til beregninger hvor meget dyrere det vil være, at sikre vores land? Jeg kan ikke acceptere, at landets regerende partier ikke finder, at vores danske landskab, natur, erhverv, og levesteder er værd at kræve betaling for at beskytte!	Der henvises til svar nr. 1	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.

Miljøstyrelsen			
13	<p>Generelle kommentarer til Nordsøen, Lillebælt og Østersøen:</p> <p>1. Efter endt anlæg i Nordsøen, Lillebælt og Østersøen skal udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbundens overordnede habitattyper vurderes, dokumenteres og indrapporteres til Miljøstyrelsen. Indrapporteringen af udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbundens overordnede habitattyper (som defineret i Danmarks havstrategi hvis muligt), skal ske én gang, umiddelbart efter endt anlæg.</p> <p>Projektet har allerede bekræftet ovenstående, hvor der står i VVM'erne: "Såfremt myndighederne meddeler, at der skal rapporteres om tab og fysisk forstyrrelse af havbunden, vil der blive fremsendt en opgørelse over dette, når Baltic Pipe rørledningen er etableret".</p> <p>Det anbefales derfor, at kravet om rapporteringen indskrives som et vilkår i anlægstilladelsen.</p>	<p>Bygherrer er indstillet på at fremsende de ønskede oplysninger over fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbunden efter anlægsarbejdets afslutning.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
14	<p>2. Det anbefales, at der implementeres et overvågningsprogram for sedimentspredningen. Overvågningen af sedimentspredningen bør som minimum foretages, når der sker en sedimentspredning i følsomme marine habitater som ålegræs, biogene rev og stenrev. Overvågningen af sedimentspredningen bør komplimenteres af en overvågning af de følsomme marine områder som ålegræs, biogene rev og stenrev. Overvågningen skal således verificere grundlaget for vurderingen af potentielle miljøpåvirkninger som rapporteret i VVM'erne, samt dokumentere graden af en potentiel påvirkning af marine følsomme habitater.</p>	<p>Energinet</p> <p>Energinet forventer, at der i tilladelsen stilles vilkår om at der udarbejdes et monitoringsprogram for konstruktionsfasen. Monitoringsprogrammet vil omfatte de miljømæssige forhold relateret til etablering af rørledningen og skal godkendes af Energistyrelsen, før nedlægning af rørledningen påbegyndes. Miljøstyrelsens anbefalinger til overvågning af sedimentspredning i anlægsfasen vil indgå i arbejdet med at udarbejde et overvågningsprogram.</p>	<p>Det er et vilkår i tilladelseerne at bygherren udarbejder et miljømonitoringsprogram for etablerings og driftsfasen, som skal godkendes af Energistyrelsen.</p> <p>Energistyrelsen vil sikre at Miljøstyrelsen bliver inddraget i processen.</p>

Hørings svar – Nordsøen			
Nr.	Hørings svar	Svar Energinet	Svar Energistyrelsen
Ørsted			
15	<p>Vores kommentar går på, at Syd Arne gasrørledningen ganske vist ikke skal krydses af Baltic Pipe, men ifølge Miljøkonsekvensvurderingen er det muligt, at der skal trækkes ankerwirer hen over Syd Arne ledningen. Der vil derfor være risiko for, at disse wirer potentielt kan beskadige Syd Arne ledningen. Desuden vil Baltic Pipe etableres så dets 200 meter beskyttelseszone og Syd Arne ledningens 200 meter beskyttelseszone overlapper i anlægs- og driftsfasen.</p>	<p>Energinet er i dialog med Ørsted, blandt andet vedrørende det Ørsted fremfører i deres høringssvar. Dialogen har som mål at indgå en nærføringsaftale mellem Ørsted og Energinet.</p> <p>Energinet forholder sig til nærføringsaftalen som en krydsningsaftale.</p> <p>Energinet har ikke mulighed for at ændre på linjeføringen.</p>	<p>Det er et standardvilkår i tilladelse at bygherre (Energinet) skal træffe aftale med ejerne af kabel- og rørledningsanlæg, der krydses af rørledningen. Aftalen er med henblik på sikring af ejernes skadesløshed som følge af krydsningen.</p>

	<p>Vi anbefaler derfor, at Baltic Pipes ruteføring enten flyttes sydpå, så ankerwires ikke krydser Syd Arne ledningen og så beskyttelseszonerne ikke overlapper, eller at der i etableringstilladelsen stilles krav om at:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Energinet indgår nærføringsaftale med ejeren af Syd Arne ledningen. Aftalen er med henblik på sikring af ejerens skadesløshed som følge af anlægsarbejdet. - Energinet skal indsende design og metodevalg i forbindelse med nærføring af Syd Arne ledningen til Energistyrelsens godkendelse efter aftaleindgåelse med ejeren af Syd Arne ledningen, men før nedlæggelsen af rørledningen. 		<p>Bygherre (Energinet) skal tegne forsikring til erstatning af skader, som forvoldes ved den virksomhed, der udøves i henhold til tilladelsen, selv om skaden er hændelig. Bygherre (Energinet) skal indsende design og metodevalg i forbindelse med krydsning af anden infrastruktur til Energistyrelsens godkendelse efter aftaleindgåelse med ejeren af infrastrukturen, der skal krydses, men før nedlæggelsen af rørledningen.</p>
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse			
16	<p>Miljøkonsekvensrapport Nordsøen</p> <p>Det bemærkes, at ansøger er opmærksom på, at ilandføringen af rørledningen går gennem et forbudsområde jf. § 5 i BEK 135 af 4. marts 2005, hvor det fremgår at al sejlads i området er forbudt for skibe med bruttotonnage over 5. Området er et forbudsområde, fordi der i området er en velkendt forekomst af rester af ammunition eller genstande, der kan være farlige (Unexploded Ordnance/UXO). Forsvarskommandoen vil derfor stille krav om UXO-survey for dette område. Ansøgning om sejlads i forbudsområdet skal fremsendes til Søfartsstyrelsen.</p>	<p>Bygherrerne er bekendte med lovgivningen på området og følger proceduren som anført.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
17	<p>Unexploded Ordnance (UXO)</p> <p>På flere strækninger af rørledningen er der risiko for forekomst af UXO. Forsvarskommandoen anbefaler på den baggrund, at der foretages en UXO-survey inden arbejdet i havbunden påbegyndes.</p> <p>Forsvarskommandoen er bekendt med, at ansøger har koordineret forholdsregler og håndtering af UXO-risiko med Søværnets Minørtjeneste. Der kan fortsat koordineres direkte med Minørtjenesten, men det skal understreges at Forsvarskommandoen skal godkende plan for UXO-survey. Efter godkendelse, kan UXO-survey gennemføres. Efter endt UXO-survey udfærdiges der en liste over mulige UXO fund, som gennemgås med Søværnets Minørtjeneste.</p>	<p>Bygherrerne er bekendte med lovgivningen på området og følger proceduren som anført.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
18	<p>Det skal understreges, at der ved en eventuel efterfølgende fase af undersøgelsen, hvor der pågår en egentlig identificering af konstaterede anomali/anomalier, skal være en minørholdsleder fra</p>	<p>Bygherrerne er bekendte med lovgivningen på området og følger proceduren som anført.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>

	<p>Minørtjenesten til stede. Udgifter i forbindelse hermed afholdes af ansøger.</p> <p>Forsvarskommandoen skal gøre opmærksom på, at såfremt der i forbindelse med arbejdet på eller i havbunden, konstateres rester af ammunition eller genstande, der kan være farlige (UXO), skal arbejdet straks indstilles og der tages kontakt til Forsvarets Operationscenter, jf. BEK 1351 af 29. november 2013 § 14 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejde og andre aktiviteter mv. i danske farvande.</p>		
19	<p>Foruden ovenstående forhold, skal der gøres opmærksom på, at de udstedte tilladelser, samt kontaktoplysninger til det eller de skibe der skal udføre arbejdet, skal være tilgængeliggjort for Forsvarets Operationscenter via den myndighed, der udsteder tilladelsen. Såfremt der er opdateringer i kontaktoplysningerne, kan disse fremsendes direkte til Forsvarets Operationscenter på nedenstående adresser:</p>	Bygherrerne er bekendte med lovgivningen på området og følger proceduren som anført.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.
Danmarks Fiskeriforening			
20	<p>Nordsøen</p> <p>Kystnært i Nordsøen hvor gasrøret møder land finder der, som det også fremgår af rapporten, et meget stort fiskeri efter hesterejer sted gennem hele året. Røret vil desuden hvor det krydser sandbanker, gå gennem tobis fangstpladser hvor der i april til juli kan optræde et meget intensivt og værdifuldt fiskeri. Der vil i hele rørledningens længde i Nordsøen kunne finde konsum fiskeri sted med primært garn eller trawl. Hvis der placeres stenmateriale oven på røret for at beskytte eller fastholde det, skal dette koordineres med fiskerne, da vigtige fangstpladser ellers vil kunne blive ødelagt.</p> <p>Som det også fremgår af rapporten, er det afgørende at vurdere projektet i forhold til de kumulative effekter af andre rør og kabler i Nordsøen. Som det fremgår af afsnit 6.8.5 er der en lang række kabler hvor der netop er blevet søgt dispensation fra kabelbekendtgørelsen og hvor denne er godkendt, så erhvervsfiskeriet fremover kan benytte beskyttelseskorridoren til fiskeri. Ved ikke at søge dispensationen begrænses fiskeriet i langt større udstrækning end bare sikkerhedszonen især når der ligger andre rør og kabler i nærområdet. Det er også fiskernes vurdering at der vil være væsentlige gener for fiskeriet i området ved etableringen af Baltic Pipe, hvis fiskeri ikke tillades over røret.</p> <p>Det er afgørende for fiskerne at det sikres at røret er overfisk bart og at der søges dispensation fra kabelbekendtgørelsen, så fiskeri kan drives frit over røret når anlægsfasen er gennemført.</p>	<p>Energinet er ved at afklare hvorvidt der kan gives dispensation til fiskeri over rørledning. Energinet vil i forbindelse med den fremadrettede forhandling med fiskere i henhold til fiskerilovens § 78 tage beslutningen med i overvejelserne og eventuelle kompensationer vil afspejle dette.</p> <p>Såfremt der lægges sten ud langs rørledningen vil dette følge normal praksis, som muliggør trawlfiskeri. Der forventes en hældning på 1:2,5 på den udlagte stenvold.</p>	<p>Det er et vilkår for tilladelse at der skal fremsendes en aftale mellem Danmarks Fiskeriforening og Energinet i forhold til Nordsøen og Lillebælt og Gaz-System i forhold til Østersøen til Energistyrelsen, når den foreligger, dog senest inden nedlægning af rørledningerne påbegyndes.</p>

Hørings svar – Lillebælt

Nr.	Hørings svar	Svar Energinet	Svar Energistyrelsen
Borger			
21	En ændret linjeføring kunne være ud ad Føns halvø, og ude på spidsen tværs over Lillebælt som planlagt. Jeg kan ikke forestille mig, at EU / Natura 2000 vil sætte sig imod dette, for at terrorsikre Middelfart byområde.	<p>Natura2000: En linjeføring langs med den eksisterende gasledning nord for broerne er undersøgt og fra valgt som alternativ rute, da er der sket en udbygning af såvel byområder som infrastruktur på begge sider af Lillebælt, som umuliggør en ekstra ledning.</p> <p>Det er blevet undersøgt, om der er mulighed for at føre ledningen gennem Natura 2000 området "Lillebælt". Dansk lovgivning for Natura 2000 områder gør det ikke muligt at udstede en tilladelse til et projekt, hvis det ansøgte projekt skader et internationalt naturbeskyttelsesområde, og det uddybes, at der kun kan gives dispensation under særlige forhold – herunder at der ikke findes et gennemførligt alternativ.</p> <p>Endvidere skal det bemærkes at Natura2000 området både ligger til havs og på land, og der i tilfælde af en linjeføring gennem Natura2000 området på land ville skulle indhentes dispensation for forbud mod planlægning i Natura2000 området hos planmyndigheden, samt en tilladelse fra Miljøstyrelsen. I planloven står der, at der i Natura2000 områder ikke må planlægges større tekniske anlæg. Dog kan der gives dispensation for denne bestemmelse som det er tilfældet for Baltic Pipe ved den jyske vestkyst – hvis en påvirkning kan afvises eller hvis der er bydende samfundsmæssige interesser forbundet med projektet, samt at der ikke findes et brugbart alternativ.</p> <p>Energinet har tidligt i processen fravalgt at arbejde videre med en linjeføring der går gennem Natura2000 området "Lillebælt". En væsentlig årsag til dette er at der kunne identificeres en linjeføring, som respekterede de internationale beskyttelsesområder og som indledningsvist blev vurderet at have en ikke væsentlig miljømæssig påvirkning, og som var teknisk gennemførlig.</p> <p>Den nuværende løsning nord om Natura2000 området i Lillebælt medfører ingen, i miljøvurderingslovens fortolkning, væsentlige påvirkninger, som projektet ikke kan reducere til et acceptabelt niveau med en række afværgeforanstaltninger. Dette er nærmere beskrevet i miljøkonsekvensrapporterne for Lillebælt og for landdelen.</p>	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til Natura 2000, og har ikke bemærkninger til terrorsikring af Middelfart by, da dette ikke vedrører evt. konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige påvirkninger fra projektet til havs i Danmark.
22	Man kunne i bedste fald overveje den linjeføring udenom Danmark, som den blev beskrevet på mødet i Odense. Den var godt nok efter projekfortalernes udsagn Meget dyrere.	Der henvises til svar nr. 1	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
Fænø Gods			
23	Fænø Gods finder det positivt, at det er besluttet at nedgrave rørledningen på tværs af Lillebælt, frem for at placere den på havbunden. Dette vil alt andet lige reducere de permanente påvirkninger i dette helt unikke naturområde.	-	Dette er en bemærkning, som ikke kræver et svar.

24	<p>Fænø Gods er dog fortsat bekymret for projektets påvirkning af omgivelserne i anlægsfasen, særligt sedimentspild og -spredning under de omfattende gravearbejder. Miljøkonsekvensrapporten udarbejdet af Niras A/S viser tydeligt, at påvirkningen af Fænø under gravearbejderne vil være afhængig af den valgte linjeføring for rørledningen. Linjeføringen gennem det lavvandede område tæt på Fænø (benævnt 'B2') forventes således at give anledning til aflejring af fint sediment (silt) på Fænøs syd- og østvendte kyst, hvorimod linjeføringen på dybere vand længere mod syd (benævnt 'BI'), ikke forventes at medføre en negativ påvirkning af Fænø.</p>	-	<p>Dette er en bemærkning, som ikke kræver et svar.</p>
25	<p>Jf. miljøkonsekvensrapporten kan der med linjeføring B2 forventes en sedimentaflejring på mellem 10-50mm på Fænøs kyster. Det bemærkes, at et sådant estimat på sedimentaflejring er meget afhængig af de faktiske strømforhold når gravearbejdet udføres, og derfor er estimatet behæftet med meget stor usikkerhed. Set i lyset af dette, vil Fænø Gods kraftigt opfordre til, at risikoen for påvirkning af Fænø minimeres ved at placere rørledningen så langt mod syd som muligt, svarende til linjeføring BI.</p>	<p>Energinet kan bekræfte at rørledningen ikke føres gennem ålegræsområderne syd for Fænø, som vist på figur 6.18. Dog kan der være behov for en midlertidig platform i forbindelse med installation af gasrørledningen fra en pram eller lignende, som så kun vil berøre en meget lille del af ålegræsområderne syd for Fænø. Energinet er derfor ikke interesserede i at området fjernes fra tilladelsen. Problemstillingen er berørt i miljøkonsekvensrapporten.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
26	<p>Det foreliggende udkast til etableringstilladelse fra Energistyrelsen fastlægger ikke rørledningens præcise linjeføring på tværs af Lillebælt. Dette bør ændres, således at linjeføring BI indføres som en ufravigelig projektforsættning i Energistyrelsens endelige etableringstilladelse.</p>	-	<p>Energistyrelsen har ingen bemærkninger hertil, da høringssvaret ikke vedrører evt. konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige påvirkninger fra projektet til havs i Danmark.</p>
27	<p>Endvidere bør det uanset linjeføring sikres, at potentielle påvirkninger af Fænø (herunder sedimentation på kysterne) medtages i monitoringsprogrammet for konstruktionsfasen, jf. afsnit 1.2, pkt. 5 Energistyrelsens udkast til etableringstilladelse.</p>	<p>Energinet vil tage Fænø Gods' opfordring til efterretning når der udarbejdes et forslag til monitoringsprogram.</p>	<p>Det er et standardvilkår i tilladelsen at, Energinet skal udarbejde et monitoringsprogram for konstruktionsfasen og driftsfase. Monitoringsprogrammet skal omfatte de miljømæssige forhold og være godkendt af Energistyrelsen, før nedlægning af rørledningen påbegyndes.</p>

Middelfart Kommune			
28	Middelfart Kommune er skeptiske i forhold til planerne om, at etablere Baltic Pipe. Projektet muliggør et stigende forbrug af naturgas i Danmark. Det fremgår af høringsmaterialet, at der kan forventes en mindre stigning i naturgasforbruget i Danmark som følge af Baltic Pipe. Et øget naturgasforbrug kan ikke kun gøre det mere vanskeligt at opnå energiaftalens målsætning om, at nå en VE-andel på 55 % i 2030, men også øge udfordringen med at blive uafhængig af fossile brændsler i 2050, da en større efterspørgsel af naturgas i så fald skal dækkes af grøn gas.	-	Energistyrelsen har ingen bemærkninger hertil, da høringssvaret ikke vedrører evt. konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige påvirkninger fra projektet til havs i Danmark.
29	Middelfart Kommune ønsker samtidig at bemærke, at forsyning til Polen med naturgas øger risikoen for, at den grønne omstilling i Polen går i stå efter de har fået naturgas, da det fjerner incitamentet for at skifte til grøn energi. Selvom CO ₂ -udledningen reduceres i Polen ved at skifte fra kul og olie til naturgas, ville der kunne opnås en meget større CO ₂ -besparelse ved at skifte til geotermi, vindenergi eller lignende. Denne udvikling vil blive hæmmet på grund af Baltic Pipe.	-	Energistyrelsen har ingen bemærkninger hertil, da høringssvaret ikke vedrører evt. konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige påvirkninger fra projektet til havs i Danmark.
30	Samlet set betyder disse forhold, at Middelfart Kommune ikke kan bakke op om projektet, og anbefaler, at det bliver skrinlagt.	-	Energistyrelsen har ingen bemærkninger hertil, da høringssvaret ikke vedrører evt. konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige påvirkninger fra projektet til havs i Danmark.
31	Middelfart Kommune er bekymrede for størrelserne på de skærver, der forventes brugt til retablering af ledningsgraven, hvor sedimentet ikke kan genbruges. Energinet forventer at bruge skærver i størrelsesordenen 5-15 cm, overlejret med større sten på over 30 cm. I et aktuelt projekt arbejder kommunen med etablering af stenrev, hvor det forventes, at der skal bruges sten i størrelserne 50-80 cm, for at undgå at stenene slæbes væk, når de bliver begroet med makroalger. Energinet bør sikre, at skærverne i ledningsgraven overlejres i tilstrækkeligt omfang til, at de bliver låst til ledningsgraven.	<p>Det er vigtigt at de udlagte sten ikke fjernes af strømmen, og det er derfor blevet undersøgt hvilken type- og størrelse sten skærver der skal udlægges for at undgå dette. Resultatet var 5 - 15 cm. Tilbagefyldning med sten vil blive foretaget for hele strækningen. Forholdene varierer langs krydsningen, primært vanddybde, dybde af rørledningsgrøften og strømhastigheder ved bunden.</p> <p>Som udgangspunkt vil stenene bliver placeret i grøften, hvorved der opnås en læ-virkning, der har en positiv indflydelse på stabiliteten af sten-opfyldningen.</p> <p>For sektionerne i den vestlige rende forventes det at naturlig sedimenttransport, bestående af sandmateriale, som transporters i nord/sydgående retning, og som forventes at tildække sten overdækningen, da denne er under oprindeligt havbunds niveau. For sektionen syd for Fænø har modellering, og målingerne af strømhastigheder, vist at strømhastighederne er reduceret signifikant i forhold til den vestlige rende.</p> <p>For beskyttelse i de kystnære områder vil der blive anvendt større sten, som vil blive overdækket med havbundsmateriale svarende til nuværende materiale.</p> <p>Energinet vil revurdere og sikre at stensværvene forbliver i grøften over rørledningen.</p>	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.

32	<p>Middelfart Kommune anbefaler, at man vælger en linjeføring syd om Fænø, som skader de marine naturtyper mindst muligt. Kommunen fraråder således en linjeføring, der gennemskærer den veletablerede ålegræseng.</p> <p>Både etablering og retablering af ledningsgraven vil medføre en øget sedimentation, der risikerer at overlejlre det tilbageværende ålegræs. Der er en risiko for, at retablering af ledningsgraven medfører lagdeling af sedimentet med det mest finkornede øverst, som vil være mindre egnet til både etablering af nye skud og spredning af den eksisterende bestand. Retablering med skærver medfører en risiko for, at skærverne vil blive mobile, når der påhæfter makroalger. Det vil medføre, at skærverne slæbes rundt i ålegræsengen og nedbryder dele af denne.</p>	<p>Energinet kan bekræfte at rørledningen ikke føres gennem ålegræsområderne syd for Fænø, som vist på figur 6.18. Dog vil der kunne være behov for at der benyttes en jack-up, som fungerer ved at være forankret til havbunden med fire ben, og som vil skulle benyttes i forbindelse med installation af rørledningen fra en pram og er derfor ikke interesserede i at området fjernes fra tilladelsen.</p> <p>Energinet har udarbejdet en miljøkonsekvensrapport som vurderer hvilke konsekvenser rørledningen vil medføre hvis den etableres inden for projektkorridoren. Herigennem er der identificeret nogle afværgeforanstaltninger (som er reetablering), opfordringer (der omhandler at undgå at rørledningen bliver anlagt gennem ålegræsområderne syd for Fænø) og tilpasninger (som eksempelvis nedgravning) som gør at rørledningen kan lægge hvor de tekniske og sikkerhedsmæssige forhold dikterer det. Energinet mener ikke at der er belæg for at udelukke visse områder yderligere, da der ikke er fundet væsentlige påvirkninger.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
33	<p>Middelfart Kommune mener videre, at Energinet bør overveje at høste og genplante skud af ålegræs, når der skal graves igennem ålegræsengene ved ilandføringsstationerne. Konkret kan der høstes skud i anlægstraceet, som kan genplantes på kanterne af ålegræsengene, så disse udvides mod siderne for at bevare ålegræsengens størrelse.</p>	<p>Miljøkonsekvensrapporten vurderer at påvirkningen af ålegræsområderne ved ilandføringerne er begrænset og at påvirkningen ikke er væsentlig.</p>	<p>Som led i standardvilkår for etableringstilladelse er det et krav at bygherre skal udarbejde et monitoringsprogram for konstruktionsfasen, herunder i forbindelse med nedlægning af rørledningen.</p> <p>Monitoringsprogrammet skal omfatte de miljømæssige forhold og være godkendt af Energistyrelsen, før nedlægning af rørledningen påbegyndes.</p> <p>Bygherre skal ydermere foretage en vurdering af rørledningen efter, at den er lagt, herunder post-lay survey. Vurderingen med konklusioner skal indsendes til Energistyrelsens godkendelse i forhold til, om der skal udføres yderligere havbundsinterventionsarbejd er. Bygherre skal endvidere udarbejde et monitoringsprogram for driftsfasen.</p> <p>Monitoringsprogrammet skal omfatte de miljømæssige</p>

			forhold og være godkendt af Energistyrelsen, før rørledningen sættes i drift. Bygherre skal offentliggøre resultaterne fra monitoreringen under konstruktions- og driftsfasen af de miljømæssige forhold, når de foreligger.
34	Kommunen ønsker at modtage monitoringsresultater for det retablerede tracé. Kommunen er særligt interesseret i mobiliteten af skærver, som bør følges over flere sæsoner i takt med øget makroalgebegrøning, og i genkolonisering af ledningstracéet.	Middelfarts ønske om monitoringsresultater for det retablerede tracé kan efterkommes. Resultater af overvågning kan overdrages til både Middelfart Kommune, Kolding Kommune og Naturpark Lillebælt.	Energistyrelsen bemærker hertil at det er stillet et vilkår i tilladelseerne at bygherren skal offentliggøre resultaterne fra monitoreringen under konstruktions- og driftsfasen af de miljømæssige forhold, når de foreligger.
35	Når ledningen er placeret, vil der blive gennemført en overvågning af ledningen i Lillebælt. Der opfordres til, at der gennemføres yderligere overvågning af ledningen i Lillebælt efter 1, 3 og 5 år for at sikre at ledningen, sten, stenrev samt natur og fauna udvikler sig som forudsat i projektet.	Energinet har endnu ikke besluttet sig for frekvensen af havbundsundersøgelser af den installerede gasrørledning i Lillebælt, da intervallet besluttet ud fra en risikobaseret tilgang. Middelfart Kommunes opfordring om overvågning af ledningen efter hhv. 1,3 og 5 år tages til efterretning.	Bygherre (Energinet) skal udarbejde et monitoringsprogram for etablerings- og driftsfasen. Monitoringsprogrammet skal omfatte de miljømæssige forhold og være godkendt af Energistyrelsen, før rørledningen hhv. etableres og sættes i drift.
Borger			
36	I ødelægger Gl. Ålbo camping og højst sandsynlig det sidste fiskeliv i Lillebælt. Skal det endelig være, var det måske bedre og billigere, at føre ledningen gennem fugleområdet, men det bliver måske for politisk besværlig!	Fisk vurderes i miljøkonsekvensrapporten (afsnit 6.6) og der vurderes ikke at være en væsentlig påvirkning af fiskebestandene i Lillebælt. Der henvises endvidere til høringssvar (nr. 55) (Gl. Ålbo). En linjeføring langs med den eksisterende gasledning nord for broerne er undersøgt og fra valgt som alternativ rute, da er der sket en udbygning af såvel byområder som infrastruktur på begge sider af Lillebælt, som umuliggør en ekstra ledning. Det er blevet undersøgt, om der er mulighed for at føre ledningen gennem Natura 2000 området "Lillebælt". Der henvises til svar nr. 21.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.
Borger			
37	Hvis det er meget vigtigt at der bliver etableret en gasledning til Polen, hvilket jeg ikke har forstand på, så er det, kun forsvarligt at lægge den gennem Lillebælt og Østersøen, og ikke på land, hvilket jeg hermed vil argumentere for.	Der henvises til svar nr. 1.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.

38	<p>Dette høringssvar vedrører krydsningen af Lillebælt. Jeg har forståelse for at det er vanskeligt og har læst alle jeres rapporter vedr. miljøhensyn og tekniske ting men jeg er målløs over at man absolut skal i land på Fynssiden ved Skrillinge Strand og dermed ødelægger forretningen for en erhvervsfisker der har drevet fiskeri på netop dette sted i mange år.</p> <p>En underboring under Lillebælt fra Stenderup og til Føns Odde for eksempel, må da være at foretrække med alle de risici i selv lister op vedr. metoder der eventuelt kan bringes i spil til projektet. Det kan undre at man på nuværende tidspunkt opererer med flere løsningsmodeller og ikke har lagt sig fast på hvilken metode der skal anvendes.</p> <p>Der er brugt 4 (fire) linier på side 60 i rapporten på at fastslå at underboring er undersøgt og for dyr. Det er en vurdering som jeg godt kunne tænke mig meget grundigere uddybet i rapporten der er på 346 sider.</p> <p>Gasledningen skal ifølge jeres eget materiale underbores i Faxe Bugt så det må også være en mulighed i Lillebælt. Hvis det er en dyrere løsning må Polen og EU betale mere, for jeg synes det er rigeligt at det danske samfund skal betale 12 milliarder for at blive gravet op fra vest til øst mod et ganske lille overskud på kontoen efter 30 år, hvis jeres egne beregninger holder.</p>	<p>En linjeføring langs med den eksisterende gasledning nord for broerne er undersøgt og fra valgt som alternativ rute, da er der sket en udbygning af såvel byområder som infrastruktur på begge sider af Lillebælt, som umuliggør en ekstra ledning.</p> <p>Det er blevet undersøgt, om der er mulighed for at føre ledningen gennem Natura 2000 området "Lillebælt". Der henvises til svar nr. 21.</p> <p>Der forhandles kompensation med berørte erhvervsfolkere i henhold til fiskerilovens § 78.</p> <p>Som det fremgår af energinets ansøgning (ikke MKR), så er der kun søgt om en nedgravet rørledning som trækkes over Lillebælt. Resumeet af ansøgningen kan findes på Energistyrelsens hjemmeside.</p> <p>Energinet har i samarbejde med Design Rådgiver, vurderet alternative konstruktions metoder såsom en tunnel eller underboring (Horizontal Directional Drilling (HDD) eller Direct Pipe).</p> <p>Generelt så vil etablering af gasledningen vha. en tunnel under Lillebælt betyde væsentlige omkostninger. Desuden kræver det større anlægspladser samt betydelig transport af materiale, og hertilhørende trafik ved ilandføringen på Jylland. Denne løsning vurderes derfor ikke som et muligt alternativ i forhold til den foreslåede løsning.</p> <p>En HDD eller Direct Pipe har tekniske begrænsninger i forhold til størrelse af rør samt længde for underboring. Der findes ikke reference projekter med en længde på 4km, som er krævet for Lillebælt og begge disse løsninger er derfor ikke teknisk mulige alternativer.</p>	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
39	<p>Vi er interesserede i de miljømæssige konsekvenser ved overføringen over Lillebælt ved Gl. Ålbo og til Middelfart. En strækning på 4 km. De store masser opgravede materiale fra havbunden bliver dumpet i havet ved Trelde. Sidenhen påtænker man at grave materialet op igen ved Trelde og så dumpe det oven på gasledningen i Lillebælt. Vi vurderer at det er en alt for stor og negativ miljøpåvirkning at flytte materialet retur igen og skal høfligst anmode om, at det opgravede materiale forbliver på klappads ved Trelde Næs!</p> <p>Vi skal høfligst anmode om, at der etableres et helt nyt stenrev oven på linjeføringen. Det vil medføre en varig biotopforbedring for havmiljøet i området med særdeles positive konsekvenser for fiskebestandene i området. Vi har læst side 26 i folderen Baltic Pipe Project og vil på det kraftigste fraråde at der vælges kortsigtede og økonomisk billige løsninger. Brug nu muligheden til at lave en varig biotopforbedring.</p>	<p>Materialet der bliver flyttet og klappet ved Trelde Næs Klappads vil ikke blive transporteret tilbage efter rørledningen er etableret, da det vil have en negativ indvirkning på miljøet som kan undgås ved ikke at tilbagetransportere det klappede materiale.</p>	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.

Borgergruppe			
40	I anlægsperioden vil man reelt spærre for de to eneste transportveje, som marsvinene har, når de svømmer fra den nordlige del af Lillebælt til den sydlige del og omvendt. Det er i øvrigt på et tidspunkt, hvor marsvinene har unger, og de er som følge heraf endnu mere sårbare overfor støj og forstyrrelser end ellers.	Påvirkningerne af marsvin er vurderet i en Natura 2000 konsekvensvurdering, som er bedømt af myndigheden. Konsekvensvurderingen, der konkluderer, at projektet med de foreslåede afværgetiltag ikke vil påføre marsvinene skade, er accepteret af myndigheden, og projektet kan derfor gennemføres med de planlagte afværgetiltag.	Energistyrelsen bemærker at der er indsat vilkår for tilladelsen om afværgetiltag for at mindske støjpåvirkning af bilag IV arter, herunder marsvin.
41	Studiet udpensler, at marsvinene er meget sårbare overfor forstyrrelser som støj fra både, borer, boreplatforme m.m., fordi det svækker deres evne til at jage gennem ekkolokalisering. De er desuden særligt sårbare overfor forurening, klimaforandringer og lovændringer, som påvirker fiskebestandene, fordi de har brug for store mængder småfisk meget mere hyppigt end større hvalracer. Alle nævnte dele vil anlægsarbejdet forårsage.	Der henvises til svar nr. 40.	Der henvises til svar nr. 40.
42	Det vil sige, at nedlægningen af Baltic Pipe både vil risikere at forstyrre marsvinenes parringsperiode og med garanti vil forstyrre deres tid med nyfødte unger, hvis vi skal tro Energinets tidsplaner. Dette understreger nødvendigheden af at flytte gasledningens placering, så den ikke påvirker marsvinenes evne til at overleve og formere sig.	Der henvises til svar nr. 40.	Der henvises til svar nr. 40.
43	<p>2. Teknisk set har man valgt en besværlig løsning på grund af de meget specielle strømforhold, der er i Lillebælt - netop hvor man har lagt linjeføringen. Her er ydermere særlige bundforhold med store sten under det øverste bundlag. Dette vil gøre nedlægningen svær og konsekvenserne for omgivelserne større.</p> <p>3. I anlægsfasen vil sejlads med såvel lystfartøjer som erhvervsfartøjer blive negativt berørt. Herunder lukning af Gamborg Fjord i to måneder.</p> <p>4. I anlægsfasen vil såvel erhvervs- som fritidsfiskeri ikke være muligt, og der er ingen tvivl om, at fiskeriet vil være negativt berørt i en længere periode, måske år. Hvis det overhovedet vil forsætte som før.</p> <p>5. Der, hvor gasledningen skal gå i land på Fyn-siden ved Skrillinge Strand, vil det give meget store gener for de nærmeste beboere. Der vil i perioder blive meget store støjgener, måske endda sundhedsskadelige. Generne vil ligeledes berøre de nærtliggende boligområder.</p> <p>6. Der vil nødvendigvis blive en del kørsel med tunge køretøjer. Der må endvidere forudses sætningsskader på de nærmest liggende ejendomme, når man skal slå spunsvægge. Erfaringsgrundlaget for vibrationer ved spunsning i Lillebælts ler er ikke nærmere defineret, hvilket skaber usikkerhed og utryghed.</p> <p>7. Beboerne er desuden bekymrede for en lang periode med tung trafik med store lastbiler og anlægsmaskiner på tilgangsvejen Skrillinge Strand. Vejen er så smal at end ikke to almindelige biler kan passere hinanden. Der er ingen cykelsti eller fortov, der er en</p>	<p>2. Energinet har vurderet at linjeføringen er gennemførlig, og Energinet er opmærksom på lokale forhold som kan påvirke anlægsarbejdet.</p> <p>3. Gamborg fjord vil ikke blive lukket. Der forventes dog begrænset adgang i kortere perioder. Projektets påvirkning på den almene trafik i området er vurderet og der er ikke konkluderet nogen væsentlig påvirkning.</p> <p>4. Fsva. erhvervsfiskere vil Energinet indgå i forhandlinger med henblik på udbetaling af kompensation i henhold til fiskerilovens §78. Påvirkningen på fiskebestandene er behandlet i afsnit 6.6. i miljøkonsekvensrapporten, og der konkluderes at arbejdet ikke vil have en væsentlig påvirkning på fiskebestande i Lillebælt.</p> <p>5. Støjen i og omkring Lillebælt håndteres ved at støjende aktiviteter på land gennemføres i normal arbejdstid mellem 7-18 på hverdage, og begrænser sig til kortere periode (dvs. op til 4 uger på fynssiden). Støj fra aktiviteter på land i de øvrige perioder vil være dæmpet til maksimalt 40 dB ved nærmeste bolig. Støjbidrag fra havsiden vil kun i korte perioder overstige 40 db ved nærmeste boliger, da støjen kommer fra fartøjer som bevæger sig langs rørledningstraceet.</p> <p>Punkterne 6-8 behandles i miljøkonsekvensrapporten for landdelen og vedrører ikke havdelen. Punkt 9 er ikke relevant i forhold til miljøvurderingen af Baltic Pipe projektet.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til 2 - 3.</p> <p>I forhold til 4 bemærkes det at det er et vilkår for tilladelsen om, at der skal fremsendes en aftale mellem Danmarks Fiskeriforening og Energinet i forhold til Lillebælt til Energistyrelsen, når den foreligger, dog senest inden nedlægning af rørledningerne påbegyndes. Vedrørende 5 henvises der til svar nr. 49. Endvidere er der tilføjet et vilkår i tilladelsen om at de beskrevne støjdæmpende afværge foranstaltninger i Lillebælt beskrevet i miljøkonsekvensrapporten overholdes. Vedrørende 6-9 har Energistyrelsen ingen bemærkninger hertil, da punkt 6-9 ikke vedrører evt.</p>

	<p>grøft på den ene side og et hegn på den anden. Derfor er vi beboere bekymrede for trafikssikkerheden, især for cyklende (vores børn især) samt de mange mennesker, der går på vejen til daglig.</p> <p>8. Golfbanen i Middelfart vil blive alvorlig berørt i hele anlægsperioden, også selvom man har lovet golfklubben, at arbejdet vil blive udført i lavsæsonen. Af de cirka tre millioner kroner, som man fornylig har brugt på en opdatering af banen, vil en del formentlig være spildt.</p> <p>9. Terrorsikringen af en gasledning af den projekterede størrelse er ikke mulig. Derfor vil et angreb på den landbaserede ledning, specielt i bynære områder, få katastrofale følger.</p>		<p>konkrete miljø- og sikkerhedsmæssige påvirkninger fra projektet til havs i Danmark.</p>
44	<p>Den helt umiddelbare løsning på de nævnte problemer vil være at vælge en sydligere linjeføring i Lillebælt.</p> <p>Skulle der peges på en løsning, kunne det være fra området mellem Frydensborg og Skibelund på Jyllandssiden tværs over Bredningen nord for Brandsø og i land på Fyn-siden i bunden af Tybrind Vig. Andre sydligere linjeføringer er ligeledes mulige.</p>	<p>En linjeføring langs med den eksisterende gasledning nord for broerne er undersøgt og fra valgt som alternativ rute, da er der sket en udbygning af såvel byområder som infrastruktur på begge sider af Lillebælt, som umuliggør en ekstra ledning.</p> <p>Det er blevet undersøgt, om der er mulighed for at føre ledningen gennem Natura 2000 området "Lillebælt". Der henvises til svar nr. 21.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
45	<p>Afslutningsvis skal det anføres, at der i Middelfart Kommune er registreret fire kystkulturområder, som er vurderet særligt bevaringsværdige. Et af disse er Skrillinge Strand, som med den foreliggende linjeføring vil blive væsentlig påvirket, i værste fald helt ødelagt.</p>	<p>Det bemærkes hertil at projektområdet efterlades i samme tilstand som det blev overtaget, og at der kun er påvirkninger i anlægsfasen.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse			
46	<p>"Det fremgår af "Baltic Pipe Project 2a – ikke teknisk resume" s. 25 at "Adgangen til Gamborg Fjord forventes at være lukket i en periode på op til 2 måneder".</p> <p>Værnsfælles Forsvarskommando ønsker dette forhold specificeret nærmere. Såfremt adgangen til fjorden lukkes, vil det vanskeliggøre Forsvarets eftersøgning og søredning i området".</p>	<p>Der er ikke behov for at lukke for adgangen til Gamborg fjord, men der kan blive behov for at begrænse- eller besværliggøre adgangen til fjorden i en kortere periode.</p> <p>Der vil ikke være tale om en fysisk barriere, hvorved redningsfartøjer vil kunne krydse anlægsarbejdet til enhver tid.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
Borger			
47	<p>Derfor har vi fore slag til en ny linjeføring, vi vedhæfter udsnit af Energinets webkort, hvorpå vi har tegnet forslag til en anden linjeføring. Vi ved godt at vi bor ved Natura2000, men man hører også om at der gives dispensationer i nogle af områderne, dette kunne måske også være muligt i vores, alt afhængig af hvor stort et område der vil blive berørt, hvis det giver en bedre løsning for linjeføringen af gasledningen. Vi ved godt at når der skal arbejdes i vand, så bliver sådan et projekt dyrere, men hvis det i sidste ende vil berøre lodsejere og andre mindre, så burde man kigge på vandvejen. To forslag til nye linjeføringer, som blandt andet går ud i Lillebælt.</p>	<p>En linjeføring langs med den eksisterende gasledning nord for broerne er undersøgt og fra valgt som alternativ rute, da udbygning af såvel byområder som infrastruktur på begge sider af Lillebælt umuliggør en ekstra ledning.</p> <p>Det er blevet undersøgt, om der er mulighed for at føre ledningen gennem Natura 2000 området "Lillebælt". Der henvises til svar nr. 21.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>

Kolding Kommune			
48	<p>Lillebælt</p> <p>I miljøkonsekvensrapporten fremgår det at Energinet har planer om at udlægge sten ved Baltic Pipe, hvor dette er nødvendigt for yderligere beskyttelse af gasledningen. Kolding Kommune opfordrer til, at der udlægges sten i form af stenrev af hensyn til havmiljøet uagtet behovet for beskyttelse af ledningen. Stenrev kan placeres ved ledningen, men kan have mere effekt andre steder, hvor der oprindeligt har været sten.</p> <p>I Lillebælt har der tidligere været flere stenrev, men de fleste er gennem tiden blevet bortfisket. Der er tidligere etableret stenrev ved Gl. Havn i Middelfart og der vil i perioden 2019-2021 blive lavet forundersøgelse og reetableret to store stenrev på hver 10 ha henholdsvis ved Kolding og ved Middelfart Kommune. Stenrev udlagt af Energinet på henholdsvis Jyllandssiden og Fynssiden, hvor Baltic Pipe skal nedlægges, vil kunne understøtte disse stenrev og samlet bidrage til øget biodiversitet og forbedret havmiljø.</p>	<p>Energinet har tidligere informeret Kolding Kommune om at Energinet ikke agter at udføre væsentlige aktiviteter udover det som miljøkonsekvensrapporten identificerer som nødvendigt. Energinet fastholder dette standpunkt, men tager kommentaren til efterretning.</p> <p>Energinet er i dialog med Naturpark Lillebælt, med henblik på at identificere synergier mellem projekterne, som kan hjælpe de nævnte projekter inden for de rammer Energinet kan navigere inden for, eksempelvis ved fælles indkøb af materialer for derved at opnå bedre priser. Energinet er i løbende dialog med Naturparken om dette - Kolding kommune er repræsenteret i Naturparken.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
49	<p>Anlægsaktiviteterne ved Lillebælt varer i alt op til 10 måneder, og de nærmeste beboere til anlægsarbejderne i Middelfart og Kolding kommune, samt gæster på Gl. Ålbo Campingplads på jyllandssiden vil i perioder blive udsat for støj fra anlægsarbejder i nattetimerne, som overskrider de vejledende støjgrænser. Stærkt støjende anlægsaktiviteter fra ramning af spunsvægge, hvor ledningen føres i land på begge sider af bæltet, vil blive udført i dagtimerne på hverdage i maj måned 2020.</p> <p>Kolding Kommune skal opfordre til, at der kommer en nærmere dialog om ovenstående, og at I især er opmærksom på information af naboer til området.</p>	<p>Kommunens kommentarer er noteret og indgår i den videre dialog med Kolding Kommune.</p> <p>Der vil blive taget højde for erhvervsområdet i dialog med kommunen. Selve ledningen ligger uden for erhvervsområdet.</p> <p>Anlægsarbejdet omkring Gl. Ålbo Camping sker i dialog med naboer og virksomheden.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker hertil at der er indsat vilkår om, at der ved anlægsarbejder til havs i Lillebælt gælder samme vilkår som for landdelen i den af Miljøstyrelsen udstedte § 25-tilladelse efter miljøvurderingsloven (VVM-tilladelse) for Baltic Pipe projektet kapitel 3 stk. 4 vedr. støj.</p>
50	<p>Det marine miljø i Lillebælt er unikt for Danmark, derfor vil Kolding Kommune generelt opfordre Energinet til, at der fuldt kompenseres for den forringelse af det marine miljø som projektets linjeføring vil medføre.</p>	<p>Miljøkonsekvensrapporten redegør for at der med visse afværgeforanstaltninger (reetablering) ikke vil være en væsentlig skade på det marine miljø. Der er ikke belæg for at kræve kompenserende tiltag for korte- og reversible påvirkninger som ikke er vurderet væsentlige, og Energinet mener dermed ikke der kan kræves yderligere tiltag, som Kolding Kommune ønsker.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
51	<p>Energinet planlægger at bruge skærver i størrelse på 5-15 cm, til forring omkring røret i graven. Med den stærke strøm i Lillebælt, vil det efter Kolding Kommunes opfattelse kræve, at der lægges nogle større sten som et dæklag, for at undgå erosion og fjernelse af skærverne. Med hensyn til stenstørrelse, har vi i planlægning af andre stenrevsprojekter i Lillebælt, brugt sten på mellem 30 – 80 cm, da denne størrelse sikrer, at de kan tåle at der sker en vækst af makroalger på stenene uden at strømmen flytter dem.</p> <p>Kolding Kommune vil opfordre til, at der bruges en stenstørrelse på mellem 30-80 cm i et dæklag omkring røret, så det også kan fungere som stenrev.</p>	<p>Udlæg af skærver: Se svar til Middelfart kommune nr. 31.</p> <p>Stenrev: Miljøkonsekvensrapporten vurderer blandt andet projektet i forhold til at der ikke er en væsentlig forringelse af projektområdets miljømæssige funktion. Konklusionen er at der med visse afværgeforanstaltninger kan sikres samme miljømæssige værdi inden for en kort periode efter anlægsarbejdet er slut. Energinet mener ikke der er belæg for at stille skrappe krav end det.</p> <p>Nyttiggørelse:</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>

	<p>Stenrev udlagt af Energinet på henholdsvis Jyllandssiden og Fynssiden, hvor Baltic Pipe skal nedlægges, vil fremme den biologiske biodiversitet og øge fødegrundlaget for fisk og fugle. Det vil ligeledes understøtte kommunens planlægning af stenrev i området via Naturpark Lillebælt og et igangværende EU LIFE-projekt i Lillebælt. Kolding Kommune vil derfor gerne deltage i en nærmere koordinering. Kolding Kommune deltager i et EU LIFE-projekt, som omfatter etablering af stenrev. Kommunen forventer at anlægningstidspunktet af stenrev i LIFE projektet vil være nogenlunde sammenfaldende med anlægstidspunktet for Baltic Pipe (august-september 2020), hvor der skal reetableres med sten. Kolding Kommune vil derfor gerne deltage i en nærmere koordinering af anlægsaktiviteterne, så vi kan udnytte mulige synergier. Det er her vigtigt at koordinere tidligt i processen, da de planlagte aktiviteter kræver uddybende undersøgelser og tilladelser, hvor sagsbehandlingen kan være lang og tidskrævende. Det materiale der graves/suges op i forbindelse med etablering af rørgraven, vil kunne nyttiggøres i stedet for som planlagt at klappe det på pladsen ved Trelde næs. Den del af materialet der er egnet vil kunne nyttiggøres til sandfodring på forskellige lokaliteter langs kysten i kommunen. Kolding Kommune vil opfordre til at der sker en koordinering i forhold til tidsplan og muligheder.</p>	<p>Energinet har afsendt ansøgning om klaptilladelse til miljøstyrelsen per 29.04.2019. Herigennem starter en proces hvor der undersøges om der er projekter der kan bruge sedimentet frem for at det klappes. Inden ansøgningen blev afsendt har der dog været dialog omkring kystsikring ved Binderup Strand (med Kolding Kommune) eller til etablering af fugleøer i Lillebælt (med Naturpark Lillebælt, som del af deres projekt LIFE).</p>	
52	<p>På de strækninger hvor etablering og reetablering af udgravningen til røret, vil påvirke ålegræs, vil kommunen opfordre til, at Energinet reetablerer ålegræs i fuldt omfang. Det vil gælde både selve udgravningstraceet samt den påvirkning af ålegræs, som en øget resuspension i forbindelse med gravearbejdet vil medføre.</p> <p>Kommunen ønsker at få adgang til data fra overvågningsprogrammet.</p>	<p>Energinet har tidligere meldt Kommunen at Energinet ikke agter at udføre væsentlige aktiviteter udover det som miljøkonsekvensrapporten identificerer som nødvendigt. Energinet fastholder dette standpunkt, men tager kommentaren til efterretning.</p> <p>Der foreligger pt. projekter om etablering af flere ålegræsområder i Lillebælt. Energinet er således i dialog med Naturparken om dette.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
<p>Danmarks Fiskeriforening</p>			
53	<p>Lillebælt</p> <p>Der finder gennem året et meget varierende fiskeri sted i Lillebælt af fartøjer over 12 meter, men især af fartøjer under 12 meter, hvilket betyder at VMS-plot ikke er retvisende for den reale aktivitet af fiskeri i bæltet. Som det også fremgår af rapporten, er området hvor man ønsker at etablere rørledningen meget kuperet med meget stejle skrænter og i perioder meget stræk strøm. Derudover vil man når man skal forbi Fænø som projektet beskriver, komme ind i ålegræsbelter som i dette område er specielt sårbare på grund af den kraftige strøm. Ålegræsbedene vil have meget svært ved at reetablere sig i området pga. den stærke strøm. Fiskerne i området er overbevist om at disse forhold vil vise sig at udgøre et stort problem for placeringen af rørledningen i havbunden, da røret over tid vil blive frilagt af den kraftige strøm og derved skabe problemer for</p>	<p>Energinet kan udelukke at rørledningen udelukkende placeres i ålegræsområderne syd for Fænø, men kan ikke fjerne området fra projektområdet, da der kan være behov for en mindre midlertidig platform i forbindelse med installation af gasrørledningen fra en pram eller lignende, som så kun vil berøre en meget lille del af ålegræsområderne syd for Fænø. Problemstillingen er berørt i miljøkonsekvensrapporten.</p> <p>Energinet indgår i forhandling med fiskere for tabt fortjeneste i henhold til fiskerilovens § 78.</p> <p>Rørledningen bliver i Lillebælt lagt i en gravet rende, og beskyttes efterfølgende med sten som ikke overstiger havbunden. Udlæg af sten koordineres for nuværende med NaturPark Lillebælt, Kolding- og Middelfart kommune. Tildækningen sker delvis med skærver, og da rørledningen ligger på tværs af strømrretningen forventes ikke samme problemer i forhold til de resterende udfyldning af rørledningsgraven, som man så på Fænøsundkablet (det der henvises til).</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>

	<p>fiskeriet i området. Der ligger pt. et elkabel i samme område, som det også beskrives i projektbeskrivelsen, og ved dette kabel er der netop problemer med tildækningen i havbunden fordi skrænterne er så stejle som de er. I perioder forekommer der en meget stærk strøm der potentielt bortvasker materiale. Det er fiskernes opfattelse at selve krydsningen af Lillebælt vil være meget mere hensigtsmæssig at etablere længere sydlig i Lillebælt i området fra Skibelund strand/Frydenbord strand over til bunden af Tybrind vig. Her undgås den stærke strøm og de stejle skrænter og rørledningen vil her kunne ligges i en meget mere stabil havbund. Samme anbefaling blev i øvrigt givet ved vores svar i januar 2018.</p> <p>Placeringen fiskerne og DFPO-anbefaler er beliggende i Natura2000 området Lillebælt, men det betyder ikke at et projekt som Baltic Pipe ikke må etableres netop her. Der er en række specifikke udpegningsgrundlag for området der skal tilgodeses, men når dette er afklaret, ville projektet ligge langt bedre mere sydlig i Lillebælt end det forslag som foreligger nu. Ved at flytte projektet ned i natura2000 området som det tilrådes, vil der samtidig kunne opnås en betydelig kortere rute for gasledningen. En betydelig kortere rørføring vil være med til at formindske projektet samlede fodaftryk på miljøet langs kabelruten, ligeledes vil ålegræsset nemmere kunne reetablere sig i dette område, pga. en langt svagere strøm i området. Der findes en lang række projekter i danske natura2000 områder der er blevet gennemført med hensyn til de beskyttelseshensyn områderne kræver.</p>	<p>Energinet har gennem underrådgivere været i dialog med lokale fiskere, herunder relevante lokalforeninger, for netop at identificere fiskeri med mindre fartøjer. Vurderingen i miljøkonsekvensrapporten anses derfor retvisende for det kendte erhvervsfiskeri i området.</p> <p>Natura2000 En linjeføring langs med den eksisterende gasledning nord for broerne er undersøgt og fra valgt som alternativ rute, da er der sket en udbygning af såvel byområder som infrastruktur på begge sider af Lillebælt, som umuliggør en ekstra ledning.</p> <p>Det er blevet undersøgt, om der er mulighed for at føre ledningen gennem Natura 2000 området "Lillebælt". Der henvises til svar nr. 21.</p>	
54	<p>Bundgarnsfiskerne i projektområdet vil blive væsentlig berørt i anlægsperioden, og med et så stort indgreb som projektet indebære, vil der højst sandsynligt gå flere år inden forholdene igen forhåbentligt er blevet normale. Fiskerne skal fuldt ud kompenseres for deres manglende mulighed for fiskeri.</p> <p>Det nævnes i rapporten at overfiskeri er medvirkende til at der i dag ikke er en god miljøtilstand i Lillebælt. DFPO vil gerne have oplyst hvilke arter det specifikt drejer sig omkring?</p> <p>Placering af sten ovenpå rørledningen bør kun ske i samarbejde med de fiskere der driver deres fiskeri i Lillebælt, da fiskepladser risikere at blive ødelagt, især hvis stenene udlægges på en ellers forholdsvis glat havbund.</p> <p>Som det også fremgår af rapporten, har aktiviteter fra fartøjer over 12 meter været meget lavt, hvis kun kigges på de seneste år. Hvis man går længere tilbage, vil man dog opleve at der har været betydelige fiskeriaktiviteter i det hele Lillebælt. Fiskeriet er helt afhængig af bestandssituationen for de enkelte arter og forvaltningen, men forventningen er at der på sigt vil komme betydelige større fiskeriaktiviteter igen, i forhold til niveauet i dag. Det kan derfor ikke udelukkes at rørledningen med beskyttelseszonen vil få væsentlige konsekvenser for de fiskere der fisker i Lillebælt.</p>	<p>I forhold til spørgsmålet omkring overfiskeri henvises der til miljøstyrelsens basisanalyse i forbindelse med havstrategien 2012. Det er en generel betragtning, som der i miljøkonsekvensrapporten henvises til. I forbindelse med vurderingerne af påvirkninger fra erhvervsfiskeri og fiskebestande bruges der mere konkrete data.</p> <p>Det vurderes i miljøkonsekvensrapporten, at der vil være en væsentlig påvirkning lokalt af bundgarnsfiskeriet i anlægskorridoren, såfremt anlægsarbejderne gennemføres i perioden 1. august til 1. november, hvor ålefiskeri er tilladt. Påvirkningen kan i et worst case scenarie betyde op til 10-15 % tab af den samlede årlige fangstværdi i det år, hvor anlægsarbejdet gennemføres. Erhvervsfiskere har mulighed for at modtage erstatning for tabet i henhold til bestemmelserne i fiskeriloven.</p> <p>Der forventes umiddelbart ingen begrænsninger ift. fremtidige fiskeriaktiviteter, da røret er dækket af stenskærver. Med hensyn til stentildækning så er noten om "forholdsvis glat havbund" er umiddelbart svær at overføre på Lillebælt. Der er ikke planer om at inkludere fiskerne i designet af stentildækningen.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker hertil, at der er indsat vilkår om, at en aftale mellem Danmarks Fiskeriforening og Energinet skal fremsendes til Energistyrelsen, når den foreligger, dog senest inden nedlægning af rørledningen påbegyndes.</p>

	Det er afgørende for fiskerne at det sikres at røret er overfisk bart og at der søges dispensation fra kabelbekendtgørelsen, så fiskeri kan drives frit over røret når anlægsfasen er gennemført.		
Ålbo Camping			
55	Mine klienter har ligeledes bekymringer omkring driftsfasen som omhandlet i Miljøkonsekvensrapportens afsnit 6.10.4. – herunder i hvilket omfang gæster der fravælger pladsen i 2020 vil vende tilbage de efterfølgende år. Denne foruroligelse skal også ses i sammenhæng med, at mine klienter ikke føler sig betrygget i, at sedimentspredningen fra anlægsarbejdet ikke vil medføre skadelige indvirkninger på de marine habitattypers areal, struktur og funktion --- vil området blive uinteressant for dykkere og lystfiskere, hvilket vil være ødelæggende for campingpladsens specialiserede drift?	<p>Energinet er meget opmærksom på virksomhedens udfordring i forhold til projektet og er i løbende dialog med Gl. Ålbo Camping.</p> <p>Energinet har haft Dansk Hydraulisk Institut (DHI) til at lave modeller af hvordan sedimentet spredes i Lillebælt under anlægsarbejdet. Dette arbejde er grundigt beskrevet i afsnit 6.3 i miljøkonsekvensrapporten. Heri fremstår det at der vil opleves større koncentrationer sediment i vandfasen under gravearbejdet. Uden for anlægskorridoren er middelkoncentrationerne tilføjet fra anlægsarbejdet beregnet til 3 mg/L mens der i kortere perioder (op mod 2 dage) vil være forhøjede koncentrationer inden for arbejdsområdet på op mod 20 mg/L. Der er altså tale om en geografisk- og tidsmæssig begrænset påvirkning, og dermed ikke væsentlig.</p> <p>Udgravning af rørledningsgraven forventes at tage 5 uger, så der vil være tale om en midlertidig og reversibel påvirkning. Energinet vil medtage dette i dialogen med Gl. Ålbo.</p>	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.
Forening			
56	Svinø Bådelaug, der er hjemmehørende i Ellebæk vig ved Gamborg fjord, kan på ingen måde acceptere, at adgangen til Gamborg fjord lukkes i en to måneders periode. Det vil betyde, at vores medlemmer og deres ca. 100 både ikke kan sejle ud og kun vil kunne sejle på Gamborg fjord i en stor del af næste års sejl sæson. Vi har forståelse for, at arbejdet med lægningen af rørledningen under Lillebælt kommer til at påvirke sejladsen på bæltet, men vi kan ikke acceptere at adgangen til Gamborg fjord lukkes helt.	<p>Der er ikke behov for at lukke for adgangen til Gamborg fjord, men der kan blive behov for at begrænse- eller besværliggøre adgangen til fjorden i en kortere periode.</p> <p>Bygherre kontakter såvel Svinø Bådelaug som Middelfart Marina med henblik på at kommunikere dette ud.</p>	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.
Borger			
57	Ved det nylige informationsmøde i Middelfart blev det klart at planlæggerne har søgt at undgå at gå gennem det af Natura 2000 beskyttede område. Derved er der fremkommet et projekt, hvor man vil føre ledningen gennem et af de dybeste havområder i dansk farvand (op til 85 m) med en rivende strøm ved at bruge en kompliceret udlægnings-metode med trækning af røret gennem vandet. Derved kommer ledningen til at ligge et sted, hvor det er meget vanskeligt at inspicere og evt. reparere ledningen på grund af den store dybde, og tildækning vil også være vanskeliggjort på grund af den store dybde. Dette må anses at være af væsentlig betydning for sikkerhed og driftsomkostninger.	<p>Bundtopografien i Lillebælt betyder at rørledningen trækkes over et 4 kilometer stræde med vanddybder mellem 0 og 42 meter. Dette besværliggør etableringen, men har ikke nogen betydning i forhold til driften af rørledningen.</p> <p>Det er uklart hvad der menes når der skrives sikkerhed. Er det rørledningens sikkerhed henvises der til de risikovurderinger der er udarbejdet. Menes der for terrorsikkerhed henvises til generel besvarelse herunder:</p> <p>Gasrørledningen og de tilknyttede installationer er en del af det danske transmissionsnet og anlægges og drives under meget strenge sikkerhedskrav. Transmissionsnettet er 'gassystemets motorveje', som udgør det system, der leder naturgas fra Nordsøen ind til distributionsnettet. Distributionsnettet udgør forbindelsen til kunderne, og det er tættest på forbrugerne. Gastransmissionsledninger og de anlæg, der er knyttet til gastransmission i Danmark udføres i henhold til lovgivning og standarder, der sikrer et meget højt sikkerhedsniveau. Materialevalg, dimensionering og udførelse hviler på omfattende erfaringer i Danmark og internationalt, der ligger til grund for den lovgivning og de standarder, der arbejdes efter. Der er således aldrig sket ulykker på det danske transmissionsnet, som har eksisteret i over 40 år. De ulykker og gasudslip, der rapporteres om i medierne sker typisk på distributionsnettet som følge af lokale anlægsarbejder, der beskadiger distributionsnettets meget mindre rør.</p>	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.

		Energinet vurderer løbende sine el- og gasanlæg i forhold til terrorkrisen. Energinet har et godt og tæt samarbejde med de danske efterretningstjenester, det være sig både Politiets efterretningstjeneste og Forsvarets efterretningstjeneste. Samarbejdet har ikke givet anledning til bekymringer i forhold til Baltic Pipe projektet. Energiinfrastruktur vurderes ikke af efterretningstjenesterne at være et terrormål, og der er ikke kendte eksempler på terrorvirksomhed mod energianlæg. Angreb på den type anlæg sker i forbindelse med konventionel krig og ikke som terror. Energinet opererer som led i sin almindelige drift med sikkerheds- og adgangskrav i forbindelse med installationer i Nybro, Egtved og ved den kommende kompressorstation. Der således kun adgang for personale og autoriserede besøgende.	
58	Dertil kommer de miljømæssige hensyn. Anlægget er jo stationært, og der er så vidt vi ved ikke støj- eller lugtgener, når det er etableret og overfladen er fuldt reableret. Det påvirker derfor miljøet på havbunden i samme lave grad som det vil gøre på land, og antallet af ekspropriationer vil være betydeligt mindre, hvis anlægget lægges i havet i så stor udstrækning som muligt.	Der henvises til svar nr. 1.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
59	Vi vil derfor protestere mod den valgte linieføring og foreslå at projektet omlægges til at gasledningen for størstedelen udlægges i havet og fortrinsvis i lavvandede områder, hvor sikkerheden er størst og tilgangen i tilfælde af inspektion og reparation er bedst mulig.	Der henvises til ovenstående svar om generel besvarelse omkring linieføring.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
60	Vi har opgivet at sende en indsigelse mod projektet, da vi på forhånd ved, at det er nyttesløst – MEN vi er stærkt bekymrede for al den støj samt lysforurening, der vil blive både i dagtimerne samt på vandet om natten.	Støjen i og omkring Lillebælt håndteres ved at larmende aktiviteter på land gennemføres i normal arbejdstid mellem 7-18 på hverdage. Støj fra aktiviteter på land i de øvrige perioder vil være dæmpet til maksimalt 40 dB ved nærmeste bolig. Støjbidrag fra havsiden vil kun i korte perioder overstige 40 db ved nærmeste boliger, da støjen kommer fra fartøjer som bevæger sig langs rørledningstraceet.	Der henvises til svaret under nr. 49.
61	Forslag til anden linieføring til havs.	En linieføring langs med den eksisterende gasledning nord for broerne er undersøgt og fra valgt som alternativ rute, da er der sket en udbygning af såvel byområder som infrastruktur på begge sider af Lillebælt, som umuliggør en ekstra ledning. Det er blevet undersøgt, om der er mulighed for at føre ledningen gennem Natura 2000 om-rådet "Lillebælt". Der henvises til svar nr. 21.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.
62	Alternativt kan flytning af gasledningen længere sydpå løse problemerne, da det ikke vil påvirke beboelsesområdet.	Se ovenstående svar under 61.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
Søfartsstyrelsen			
63	For den del af Baltic Pipe, der skal anlægges til søs, så vil Søfartsstyrelsens interesser blive tilgodeset ved de allerede afholdte møder mv., udførte sejladsrisikoanalyser samt ved at vedlagte bekendtgørelse og vurderingsskema efterleves. Henvisninger til vedlagte bekendtgørelse og vurderingsskema kan med fordel indskrives i vilkår i etableringstilladelsens fx pkt. 4.7.3. og 4.7.5.	Energinet er bekendt med proceduren, og følger den som anført.	Energistyrelsen bemærker hertil at der er indsat vilkår om, at bygherrer skal overholde de af Søfartsstyrelsen fastsatte krav i forbindelse med projektets udførelse, drift og afvikling.
Miljøstyrelsen			
64	Kommentar til Lillebælt: 1. Der henstilles til i den udstrækning det er muligt, at linieføring samt rørledningsmetode vælges ud fra et kriterie om mindst mulig	Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet på baggrund af det konkrete projekt med udgangspunkt i anlæg inden for det angivne projektområde, og Energinet ser derfor ikke belæg for at udarbejde tillæg til miljøkonsekvensvurderingen.	Energistyrelsen bemærker hertil at der er indsat vilkår om, at Energinet skal sikre,

	<p>miljøpåvirkning, herunder påvirkning af eventuelle NOVANA-målestationer. Dette antydes imidlertid også i afsnit 7.1 om afværgeforanstaltninger, hvor det fx angives, at "Det bør tilstræbes, at rørledningen etableres uden for de kystnære ålegræs- og stenrevsområder syd for Fænø, hvorved der kun vil ske påvirkninger af disse naturtyper ved ilandføringerne på Fyns- og Jyllandssiden og dermed af en mindre del af de samlede områder med ålegræs og stenrev i undersøgelseskorridoren."</p>	<p>Energinet kan bekræfte at rørledningen ikke føres gennem ålegræsområderne syd for Fænø.</p>	<p>at rørledningen etableres uden for de kystnære ålegræs- og stenrevsområder syd for Fænø således at der er mindst mulig påvirkning.</p>
65	<p>2. Miljøstyrelsen vil gerne varsles når der arbejdes i Lillebælt, så der kan tages højde herfor ved gennemførelse af NOVANA-overvågningsprogrammet.</p>	<p>Dette efterkommes.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker hertil, at det er et vilkår for tilladelsen, at Energinet skal overholde de af Miljøstyrelsens fastsatte krav i forbindelse med projektets udførelse og drift.</p>
66	<p>3. VVM'en konstaterer den aktuelle økologiske og kemiske tilstand i de berørte vandområder med henvisning til vandområdeplanernes MiljøGIS. Der henvises imidlertid ikke til de konkrete miljømålskriterier (klasser mellem kvalitetsgrænser) for de respektive kvalitetselementer, hvorfor vurderingen af, at projektet ikke forringer tilstande og ikke hindrer opfyldelse af målet om god økologisk og god kemisk tilstand ikke synes understøttet godt nok. Derfor kommer den samlede vurdering i forhold til vandområdeplanerne (6.15.3.1.3) til at fremstå for generel, og den mangler vurderingen af eventuel forringelse.</p>	<p>Vurderingerne i forhold til vandområdeplanen er foretaget på baggrund af beskrivelser og vurderinger af påvirkning af havbund og sedimentspredning, bentisk flora og fauna osv. i andre kapitler i rapporten. Derudover er sedimentets indhold af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer beskrevet og vurderet.</p> <p>Der tilføres ikke næringsstoffer eller miljøfarlige stoffer til vandområdet ved projektet. Den eneste påvirkning af kvalitetselementerne vil altså være ved den rent mekaniske påvirkning af havbunden ved nedgravning/anlæg af gasrørledningen og den indirekte virkning, ophvirvling af sediment med et vist indhold af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer kan have i form af frigivelse af sedimentbundet næringsstof og miljøfarlige stoffer. For Lillebælt dog også den påvirkning evt. klapning af overskydende sediment vil have.</p> <p>Det er på baggrund af tal fra Naturstyrelsens undersøgelser vurderet, at sediments indhold af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer er beskedent. I forbindelse med den klapanøgning, der er indsendt til Miljøstyrelsen, har styrelsen efterfølgende ligeledes vurderet, at sedimentet er så rent, at der ikke er behov for at udtage sedimentprøver til analyse.</p> <p>NIRAS, som er Energinets rådgiver, har på den baggrund vurderet, at påvirkning fra projektet i forhold til målsætningerne i Vandområdeplanen allerede med de nævnte beskrivelser og vurderinger er tilstrækkeligt belyst, og at en mere detaljeret gennemgang af kvalitetselementerne i forhold til miljømålskriterierne derfor er unødvendigt.</p> <p>For så vidt angår anvendelse af formulering om at projektet ikke vil forringe tilstanden i vandområderne, er det NIRAS vurdering, at det ligger implicit i vurderingen af, at der ikke er nogen væsentlig påvirkning af projektet hvad angår vandområdeplanerne. Hvis det var vurderet, at projektet ville medføre forringelse, altså således at vandområdet på et eller flere parametre ændrede tilstandsklasse nedad, ville det have været vurderet som en væsentlig påvirkning.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
67	<p>4. Der gøres i forbindelse med ovenstående også opmærksom på, at vandområdeplanernes vurdering af kvalitetselementet bentiske invertebrater sker efter Dansk kvalitetsindeks, DKI, hvorfor VVM'ens vurdering af bundfauna fremstår generel.</p>	<p>Dansk Kvalitetsindeks (DKI) kan kun udføres for blødbundsfauna som er blevet indsamlet efter en fast metodik (bestemt antal prøver og med bestemt metoder). Det er nødvendigt for at give et kvantitativt resultat som kan bruges i en bestemt udregning. I forbindelse med Baltic Pipe blev der ikke taget bundfauna-prøver, da det var vurderet at det var tilstrækkeligt at beskrive de eksisterende blødbundsfauna-samfund i projektområdet ud fra data fra en nærliggende overvågningsstation vist på figur 6.17 i rapporten (station nr. LBBR0017 - Miljøstyrelsen) og undersøgelser i N2000-habitatområdet nr. 96, i Lillebælt lige syd for projektområdet.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>

		<p>Feltundersøgelser i forbindelse med Baltic Pipe fokuserede hovedsageligt på at sikre, at de mest følsomme habitattyper (ålegræs og rev/hårdbundsområder) blev kortlagt præcis, da de er de mest komplekse og følsomme habitater overfor påvirkninger og hvor har den længste reetableringstid.</p> <p>I hårdbundshabitaterne (hårdbund/stenrev) blev der udarbejdet kvalitative artslistes (observerede arter) med en overordnet kvantitativ beskrivelse (enkelte, hyppig, dominerende) af observerede arter. Der kan ikke udarbejdes et DK1 indeks udefra disse data.</p> <p>I afsnit 6 om bundflora og -fauna er tab af habitat, tildækning af havbunden med sediment og sedimentspredning og andre forstyrrelser for de bundlevende arter som følge af Baltic Pipe-projektet beskrevet. Reetablering og genetablering af naturtyperne i projektområdet samt genindvandring af flora og fauna er beskrevet og vurderet.</p> <p>NIRAS har på den baggrund vurderet, at påvirkning af bentiske invertebrater fra projektet er tilstrækkeligt belyst til at kunne vurdere påvirkning i forhold til kvalitetselementet i vandområdeplanerne.</p>	
68	<p>5. Påvirkningen med miljøfarlige forurenende stoffer (MFS) vurderes i VVM'en ved lovfastsatte miljøkvalitetskrav samt aktionsniveauerne i klapvejledningen. Sidstnævnte finder anvendelse ved vurdering af klapning og udgør i sig selv ikke kriterier for målopfyldelse i forhold vandrammedirektivet og havstrategidirektivet. Det kan foreslås at inddrage kriterier/tærskelværdier for MFS som anvendes i regi af OSPAR og HELCOM.</p>	<p>Som det er beskrevet i rapporten, tilføres der ikke miljøfarlige stoffer (MFS) til vandområdet fra projektet. Sedimentets indhold af MFS er beskrevet ud fra Naturstyrelsens overvågning af MFS i området, og ved at sammenligne med aktionsniveauerne i klapvejledningen sikres det, at sedimentets indhold af MFS ikke overstiger det gennemsnitlige baggrunds niveau, som ikke forventes at give effekter i henhold til Miljøstyrelsens hjemmeside. Der er ikke direkte kilder til MFS i nærheden af projektområdet (direkte udledninger, havne osv.). Projektet i sig selv vil ikke tilføre MFS til vandområde, og dermed forventes forureningsgraden af sedimentet at være uændret. I forbindelse med den klapansøgning, der er indsendt til Miljøstyrelsen, har styrelsen ligeledes vurderet, at sedimentet er så rent, at der ikke er behov for at udtage sedimentprøver til analyse.</p> <p>Den påvirkning, der kan komme, vil være fra MFS, der kan frigives til vandfasen fra ophvirvlet sediment. Som beskrevet i rapporten, vil denne påvirkning være kortvarig og på baggrund af det hårdtbundne indhold af MFS i sedimentet, af begrænset omfang.</p> <p>På den baggrund har NIRAS vurderet, at påvirkning med MFS fra projektet er tilstrækkeligt belyst – herunder at beskrivelsen af sedimentets indhold af MFS er belyst.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>

Høringsvar – Østersøen

Nr.	Høringsvar	Svar GazSystem (Rambøll)	Svar Energistyrelsen
Vikingskibsmuseet			
69	Vikingskibsmuseet skal i den anledning udtale, at der ikke er bemærkninger til det fremsendte f.s.a. fortidsminder på havbunden i Østersøen. Miljøkonsekvensrapporten redegør på udmærket vis for igangværende og nødvendige fremtidige marinarkæologiske tiltag forud for anlægsarbejdet.	-	Dette er noteret.
70	Dog optræder stedvist i rapporten og de øvrige dokumenter en ikke længere gældende tidsplan for marinarkæologiske forundersøgelser; det kan eventuelt konsekvensrettes.	Opdateret nuværende tidsplan (mindre ændringer kan forekomme): <ul style="list-style-type: none"> • August 2017-November 2018: Geofysiske og geotekniske havbundsundersøgelser. • August 2018-April 2019: ROV-videoinspektioner af man-made-objekter på havbunden, inklusiv potentielle kulturarv-objekter. • Juli 2018-Forår/Sommer 2019: Vikingskibsmuseet: Arkæologivurderinger af undersøgelsesresultater, inkl. potentielle stenalderrelikter. Konsultationer med Vikingskibsmuseet Slots- og kulturarvsstyrelsen. • Sommer 2019: Potentiel, hvis relevant, Vikingskibsmuseet ROV/dykkeroperation langs den valgte BP-rute. • Sommer 2019: Vikingskibsmuseet: Arkæologisk rapport Ydermere: <ul style="list-style-type: none"> • Før-anlægsfase/anlægsfase: Undersøgelse af ankerkorridor. • Anlægsfase: Hvis der findes objekter – STOP arbejdet øjeblikkeligt – advisér Vikingskibsmuseet /Slots og kulturarvsstyrelsen. 	Dette er noteret.
71	Det skal desuden bemærkes, at Museumslovens bestemmelser vil være gældende for alle af projektet afledte aktiviteter, hvorfor det ikke er givet, at de hidtil udførte undersøgelser dækker et tilstrækkeligt areal; for eksempel i tilfælde af, at der anvendes et rørlægningsfartøj, der kræver udlægning af ankre.	Tages til efterretning	Dette er noteret.
72	Der henvises i øvrigt til Museumslovens § 29h stk.1, ifølge hvilken fund af spor af fortidsminder eller vrage gjort under anlægsarbejde straks skal anmeldes til Kulturarvsstyrelsen og arbejdet standes.	Tages til efterretning	Dette er noteret.
Borger			
73	Man kunne i bedste fald overveje den linjeføring udenom Danmark, som den blev beskrevet på mødet i Odense. Den var godt nok efter projektfortalernes udsagn meget dyrere.	Der henvises til svar nr. 1.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
Fiskeristyrelsen, Fiskeriinspektorat Øst Ringsted			
74	Fiskeristyrelsen, Fiskeriinspektorat Øst Ringsted, har ingen kommentarer til nærværende.	-	Dette er noteret.

Nord Stream AG			
75	På denne baggrund har Nord Stream AG på nuværende tidspunkt ingen indsigelser imod konstruktionen af Baltic Pipe projektet. Baltic Pipe vil krydse eksisterende Nord Stream AG rørledningsrute. Baltic Pipe, i særdeleshed polske Gaz-System S.A., som er ansvarlige for sektionen, der vil krydse eksisterende Nord Stream rute har iværksat en dialog med Nord Stream AG med henblik på krydsningen. En åben og konstruktiv dialog gennem projekteringsfasen før etableringsfasen af Baltic Pipe projektet er påskønnet. Parterne vil bestræbe sig på at indgå en krydsningsaftale.	-	Dette er noteret.
76	NSP er operatør af to 48 "naturgasledninger i den Finske Bugt, som krydses af Baltic Pipe Projektet. Det eksisterende rørledningssystemes driftstid forventes at være mindst 50 år fra henholdsvis år 2011 og 2012.	-	Dette er en bemærkning, som ikke kræver et svar.
77	Nord Stream AG har de nødvendige tilladelser til at drive rørledningssystemet og til at udføre undersøgelsesaktiviteter for at sikre rørledningernes integritet.	-	Dette er en bemærkning, som ikke kræver et svar.
78	NSP og Baltic Pipe er i dialog med det formål at opnå en krydsningsaftale vedrørende stedfæstelse af den fremtidige krydsning i rørledningens design, konstruktion og drift af rørledningerne.	GAZ-SYSTEM S.A. er i en løbende dialog med Nord Stream AG for at sikre, at de nødvendige krydsningsaftaler er på plads. Disse aftaler vil omfatte stedfæstelse af den fremtidige krydsning i rørledningens design, konstruktion og drift. Hvor infrastruktur ikke er på plads eller i drift, er det normal praksis, at krydsaftalerne revideres i overensstemmelse hermed for at sikre, at begge parter interesser er tilstrækkeligt beskyttet. Der vil i særdeleshed indføres foranstaltninger til at identificere og afhjælpe forhold, hvor det er en potentiel nødvendighed for samtidige anlægsaktiviteter af begge parter i nærheden af rørledningskrydsningen.	<p>Det er et vilkår i etableringstilladelsen at bygherre skal træffe aftale med ejerne af kabel- og rørledningsanlæg, der krydses af rørledningen. Aftalen er med henblik på sikring af ejernes skadesløshed som følge af krydsningen.</p> <p>Bygherre skal tegne forsikring til erstatning af skader, som forvoldes ved den virksomhed, der udøves i henhold til tilladelsen, selv om skaden er hændelig.</p> <p>Endvidere er det et vilkår at bygherre skal indsende design og metodevalg i forbindelse med krydsning af anden infrastruktur til Energistyrelsens godkendelse efter aftaleindgåelse med ejeren af infrastrukturen, der skal krydses, men før</p>

			nedlæggelsen af rørledningen.
79	<p>Hvor det planlagte aktivitetsvindue for Baltic Pipe og NSP falder sammen skal begge parter sørge for:</p> <p>A.) At planlægge deres aktiviteter for at imødekomme den øvrige skibstrafik, der er forbundet med havarbejder for at sikre havsikkerhed. I tilfælde af en nødsituation er den maritime trafik forbundet med en nødsituationen i eksisterende rørledningssystem, skal denne prioriteres.</p> <p>B.) Sikre, at designet af Baltic Pipe rørledning i tilstrækkelig grad passer til krydsningen af eksisterende NSP rørledninger.</p>	Der henvises til svaret under nr. 78.	Der henvises til svaret under nr. 78.
80	<p>Hvis en krydsningsaftale ikke opnås med Baltic Pipe (GAZ SYSTEM S.A.), anbefaler NSP, at følgende betragtes i tilladelsen til Baltic Pipe:</p> <p>A.) Baltic Pipe skal aftale design- og installationsleverancer til krydsarbejdet med NSP inden installationens start.</p> <p>B.) Vinklen på skæringspunktet mellem rørledningen i Østersøen og NSP-rørledningerne skal ikke være mindre end 300° og maksimum så tæt på 900° som muligt.</p> <p>C.) Den vertikale adskillelse mellem rørledninger i Østersøen og NSP-rørledningerne skal være mindst tre hundrede millimeter (300 mm). Denne lodrette adskillelse skal være garanteret ved brug af en fysisk barriere, f.eks. beton madras.</p>	Der henvises til svaret under nr. 78.	Der henvises til svaret under nr. 78.
81	<p>D.) Designet af Baltic Pipe rørledningen i Østersøen skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fuldt tage hensyn til lokale havbundsforhold; • Redegøre for mængden af belastninger, der vil blive induceret i NSP-rørledningerne fra Baltic Pipe rørledningen; • Demonstrere, at Baltic Pipe rørledningen og / eller andre støttematerialer er modtagelige for sætninger, hvilket ville øge belastningerne på NSP-rørledningerne til et uacceptabelt niveau; • Overveje maksimal belastning i tilfælde af utilsigtet oversvømmelse af Baltic Pipe rørledningen. <p>E.) Baltic Pipe rørledningen skal, hvor det er muligt, være placeret midt imellem to permanente anoder på NSP-rørledningerne. Hvor dette ikke er muligt skal en minimum adskillelsesafstand på 15 meter (15m) gælde. Designet skal tage højde for angivne installationstolerancer. f.eks. for en bestemt installationstolerance på +/- 2,5m. Adskillelsen mellem Baltic Pipe rørledningen og anoderne på NSP-rørledningerne skal være mindst sytten og en halv meter (17,5 m).</p>	Der henvises til svaret under nr. 78.	Dette er noteret. Se endvidere kommentarer i høringssvar 78.

82	<p>F.) Hvor Baltic Pipe rørledning, indeholder anoder, skal de placeres så langt væk som vidt muligt fra NSP-rørledningerne (dvs. krydsningspunktet skal være midtpunktet mellem to anoder på Baltic Pipe rørledningen).</p> <p>G.) Hvis rørledningen til Baltic Pipe kræver korrosionsbeskyttelse, skal den have et offeranode system monteret. Baltic Pipe skal vise bevis for, at deres katodiske beskyttelsessystem beskrevet med aluminiumanoder ikke påvirker Nord Streams katodiske beskyttelses system med zinkanoder i området for det planlagte krydsningssted.</p> <p>H.) Baltic Pipe rørledningen skal, hvor det er muligt, undgå placeringen af samlinger på NSP rørledninger. Under alle omstændigheder skal designet demonstrere, at samlinger ikke er i fare for skade.</p> <p>I.) Designet skal sikre, at Baltic Pipe rørledningen er stabil, tilstrækkelig beskyttet og ikke øger risikoen for skader på NSP rørledningerne til et uacceptabelt niveau.</p> <p>J.) Hvor Baltic Pipe rørledningen krydser NSP rørledningerne, skal designet sikre, at Baltic Pipe rørledningen ikke er modtagelig for påvirkning af fiskeriaktiviteter.</p>	Der henvises til svaret under nr. 78.	Dette er noteret. Se endvidere kommentarer i høringssvar 78.
83	<p>K.) Sten anbringelses materiale skal være konstrueret, kompatibelt med det lokale miljø, og ikke være modtagelig over for nedbrydelse og skal have en maksimal diameter på hundrede og femogtyve millimeter (125 mm). Stenplacering skal ikke ændre bundstrømme hvilket kan have en indvirkning på integriteten af NSP-rørledningerne (f.eks. øget fri-spænd)</p> <p>L.) Der må ikke være tilladt forankringer inden for to hundrede meter (200m) fra NSP rørledningerne.</p> <p>M.) Hvor ankerkæder krydser NSP rørledninger skal den minimale vandrette afstand mellem ankeret og de krydsede rørledninger (i spændingslinjen), være fire hundrede meter (400m).</p> <p>N.) Hvor ankerkæder krydser NSP rørledninger skal den minimale lodrette afstand mellem ankerkæde og toppen af NSP rørledningerne, være tredive meter (30 m).</p> <p>O.) Designet skal omfatte en kvantitativ risikovurdering (QRA), der skal udføres i overensstemmelse med en branche anerkendt standard, såsom DNV-GL RP F116 eller tilsvarende.</p>	Der henvises til svaret under nr. 78.	Dette er noteret. Se endvidere kommentarer i høringssvar 78.
84	<p>P.) QRA skal demonstrere, at Baltic Pipe rørledningen repræsenterer et acceptabelt niveau af risiko for NSP rørledningerne. Det acceptable risikoniveau skal være i overensstemmelse med DNVGL OSF101 standard.</p> <p>Q.) Design af Baltic Pipe rørledningens ruteføring skal undgå alt ammunition inden for 300 m fra NSP rørledninger med en mindsteafstand på 25 m. Designet skal redegøre for de specificerede installationstolerancer for Baltic Pipe rørledningen, f.eks. en specificeret installationstolerance</p>	Der henvises til svaret under nr. 78.	Dette er noteret. Se endvidere kommentarer i høringssvar 78.

	på +/10m i adskillelsen mellem Baltic Pipe rørledningen og ammunition på mindst fem og tredive meter (35 m). For klarhedens skyld er Baltic Pipe rørledningen defineret som enhver anden materiel infrastruktur, der har årsag til at blive installeret på havbunden (f.eks. inklusiv sten anbringelses materiale).		
85	Vi beder jer venligst om at holde os opdateret på den fremtidige udvikling af dette projekt.	Der henvises til svaret under nr. 78.	Dette er noteret. Se endvidere kommentarer i høringssvar 78.
Borger (Avodan)			
86	<p>Mine klienter protesterer imod projektet, fordi det i meget stor udstrækning vil forringe deres mulighed for at fiske på de fiskepladser, som de i mange år har levet af.</p> <p>Dette gælder særligt områderne Rønne Banke, Faxe-Bugten og den vestlige del af Østersøen. Projektet vil efter mine klienters opfattelse ødelægge vigtige ynglepladser for tobis ved Rønne Banke og i Faxe Bugt.</p> <p>Der er ikke andre steder i Østersøen, at fange tobis, efter at Kriegers Flak er lukket.</p> <p>Erfaringerne fra Kriegers Flak elkablet skræmmer. Der er således f.eks. endnu ikke givet nogen afklaring af, hvornår der evt. åbnes for fiskeri på ny. Uanset om gasrørledningen graves ned eller ligger på havbunden ødelægges muligheden for fiskeri i væsentlig grad.</p>	<p>Miljøvurderingen har taget udgangspunkt i virkningen på de kommercielt vigtigste fiskeriaktiviteter set i perioden 2010-2015. Yderligere data fra perioden 2016-2018 understøtter at tobisfiskeri ikke er en kommercielt vigtig art (Bilag 2). Projektet anerkender, at der foregår tobisfiskeri i de nævnte områder, særligt i Faxe Bugt og i den vestlige del af Østersøen og kan være vigtig for enkelte fiskere. Data (VMS- og logbogsdata) viser at tobisfiskeriet i områderne er meget fluktuerende mellem årene, hvilket betyder, at udbyttet er meget forskelligt fra år til år.</p> <p>Det er sandsynligt, at der vil være en mindre påvirkning af tobisfiskeriet i anlægsfasen (såfremt der fiskes tobis i det pågældende anlægs år) og i de områder, hvor rørledningen ligger frit på havbunden (og trawlfiskeriet evt. begrænses). Projektet er ikke enig i, at der vil være en væsentlig forringelse af fiskeriaktiviteten, såfremt rørledningen graves ned, da der ikke er kendskab til, at nedgravning vil give anledning til store sten på havbunden langs rørledningen. Såfremt rørledningen ligger frit på havbunden, ansøges der om dispensation fra Kabelbekendtgørelsen, der angiver, at der skal etableres en beskyttelseszone på 200 m (bek. nr. 939 af 27. november 1992 om beskyttelse af søkabler og undersøiske rørledninger). Dispensation anses som en mulighed, da rørledningen er designet til at være trawlbar. Det er myndighederne (Søfartsstyrelsen), der afgør, om der kan gives dispensation efter Kabelbekendtgørelsen. Såfremt tobisfiskeriet, på lige linje med anden type fiskeri, bliver økonomisk påvirket af projektet, vil der være mulighed for forhandlinger om økonomisk kompensation.</p> <p>Sedimentation af suspenderet materiale og sedimenteringen er ikke værre end hvad man kunne forvente under normale stormscenarier, derfor er det usandsynligt at det eksempelvis skulle have en indflydelse på kornstørrelsesfordelingen i det øverste sedimentlag der har betydning for hvilke habitater tobis vælger.</p> <p>Gaz-System S.A. er klar over at der skal være indgået en aftale mellem bygherre og fiskeriforeningen og at den skal kunne dokumenteres overfor Energistyrelsen inden rørdækkelse. Gaz-System S.A. har i den forbindelse planlagt møder med fiskeriforeningen som skal danne baggrund for indgåelse af en aftale imellem Gaz-System S.A. og fiskeriforeningen.</p>	Energistyrelsen bemærker hertil at der er indsat vilkår om, at der skal være indgået aftale imellem bygherre og fiskeriforeningen, som skal dokumenteres overfor Energistyrelsen inden rørdækkelsen.
87	Hvor gasrørledning ligger på bunden, kan der ikke fiskes med trawl. Hvor gasledning er gravet ned, kan der heller ikke fiskes med trawl, idet grejet ødelægges af de store sten, der i forbindelse med ledningens nedlæggelse er pløjet/gravet op og som ikke fjernes langt hele nedgravningslinjen. Stenene smadrer grejet. Stenene ses tydeligt på ekkolod. Udover hvilken virkning selve byggearbejdet vil have i disse yngleområder for tobisen, er det for	Der henvises til svaret under nr. 86.	Der henvises til svaret under nr. 86.

	mine klienter ukendt, hvilken virkning ledningen efterfølgende vil have.		
Borger			
88	Hvis det er meget vigtigt at der bliver etableret en gasledning til Polen, hvilket jeg ikke har forstand på, så er det, kun forsvarligt at lægge den gennem Lillebælt og Østersøen, og ikke på land, hvilket jeg hermed vil argumentere for.	Der henvises til svar nr. 1.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse			
89	Miljøkonsekvensrapport Østersøen Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten for Østersøen s. 337 at: "De militære øvelsesområders følsomhed overfor denne type påvirkning [midlertidig sikkerhedszone omkring rørledningsfartøjer] vurderes at være middel, da tilstedeværelsen af fartøjer vil suspendere alle militære aktiviteter i nærheden ...". Det kan ikke accepteres, at militære aktiviteter suspenderes i forbindelse med etablering af rørledningen. Der henstilles til, at etablering af rørledningen finder sted inden for et tidsrum, hvor der ikke er planlagt militære aktiviteter i området samt at etableringen koordineres i tæt samarbejde med forsvaret.	Gaz-System vil være i løbende dialog med Forsvarsministeriet under planlægningen og gennemførelsen af konstruktionsarbejderne. Gaz-System forventer på den baggrund, at rørledningen kan planlægges, så den sker uden gene for de militære øvelsesaktiviteter.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
90	Unexploded Ordnance (UXO) På flere strækninger af rørledningen er der risiko for forekomst af UXO. Forsvarskommandoen anbefaler på den baggrund, at der foretages en UXO-survey inden arbejdet i havbunden påbegyndes. Forsvarskommandoen er bekendt med, at ansøger har koordineret forholdsregler og håndtering af UXO-risiko med Søværnets Minørtjeneste. Der kan fortsat koordineres direkte med Minørtjenesten, men det skal understreges at Forsvarskommandoen skal godkende plan for UXO-survey. Efter godkendelse, kan UXO-survey gennemføres. Efter endt UXO-survey udfærdiges der en liste over mulige UXO fund, som gennemgås med Søværnets Minørtjeneste.	Gaz-System har fået foretaget et detaljeret UXO-survey langs hele rørledningsruten. Det er planlagt og gennemført i konsultation med Søværnets minørtjeneste. Endvidere vil listen over mulige UXO-fund blive gennemgået med Søværnets Minørtjeneste.	Energistyrelsen bemærker hertil at der er indsat vilkår om, at bygherrer skal overholde de af Forsvarets fastsatte krav i forbindelse med projektets udførelse.
91	Det skal understreges, at der ved en eventuel efterfølgende fase af undersøgelsen, hvor der pågår en egentlig identificering af konstaterede anomali/anomalier, skal være en minørholdsleder fra Minørtjenesten til stede. Udgifter i forbindelse hermed afholdes af ansøger. Forsvarskommandoen skal gøre opmærksom på, at såfremt der i forbindelse med arbejdet på eller i havbunden, konstateres rester af	Det er planlagt efter aftale med Søværnets Minørtjeneste, at en minørholdsleder fra Søværnets Minørtjeneste vil deltage i et efterfølgende survey, hvor der vil pågå identifikation af de observerede anomalier.	Energistyrelsen bemærker hertil at der er indsat vilkår om, at bygherrer skal overholde de af Forsvarets fastsatte krav i forbindelse med projektets udførelse.

	ammunition eller genstande, der kan være farlige (UXO), skal arbejdet straks indstilles og der tages kontakt til Forsvarets Operationscenter, jf. BEK 1351 af 29. november 2013 § 14 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejde og andre aktiviteter mv. i danske farvande.		
92	Foruden ovenstående forhold, skal der gøres opmærksom på, at de udstedte tilladelser, samt kontaktoplysninger til det eller de skibe der skal udføre arbejdet, skal være tilgængeliggjort for Forsvarets Operationscenter via den myndighed, der udsteder tilladelsen. Såfremt der er opdateringer i kontaktoplysningerne, kan disse fremsendes direkte til Forsvarets Operationscenter på nedenstående adresser:	Det vil blive sikret, at de udstedte tilladelser, samt kontaktoplysninger til det eller de skibe der skal udføre arbejdet, er blevet tilgængeliggjort for Forsvarets Operations Center.	Energistyrelsen bemærker hertil at der er indsat vilkår om, at bygherrer skal overholde de af Forsvarets fastsatte krav i forbindelse med projektets udførelse.
Borger			
93	Udover de sikkerheds- driftsmæssige og økonomiske risici og ulemper ledningsføringen forårsager på land, er der betydelig risiko for at kysten og stranden langs Strandegård og Feddet vil ændres som konsekvens af projektet. Jeg har svært ved at forestille mig at et projekt af denne størrelse ikke vil påvirke kysten og stranden både på østlig og vestlig side af projektområdet. På Feddet driver jeg Feddet Strand Camping og Feriepark og jeg ønsker derfor garanti for at strandens bredde og udstrækning langs Feddet, sydøst for projektområdet, ikke ændres negativt i og efter projektperioden.	Bygherre har valgt at anlægge gasledningen fra land til hav via underboring for netop at undgå påvirkninger af kysten, herunder klinten. Det må imødeses, at anlægsaktiviteterne på vandet kan resultere i synlige spor af ophvirvlet sediment i perioder, fx i forbindelse med den underborede gasrørledning, hvor den kommer ud i havbunden for at blive koblet sammen med den del af gasrørledningen, som lægges til havs. Dette vil ske ca. 0,4 km fra kysten. Efter anlægsfasen vil der ikke være påvirkninger fra den underborede gasledning, der ligger 4 – 10 m under klinten/havbunden, og den del af rørledningen, som etableres marint (offshore), der ligger i en dybde af mindst 1 m under havbunden. Gasledningens tilstedeværelse forventes i driftsfasen derfor ikke at give anledning til påvirkninger i form af eksempelvis erosion af klinten og kysten eller ændring af stranden langs Feddet Strand Camping og Feriepark, der ligger ca. 1 km fra rørledningen.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.
94	I givet fald projektet gennemføres, så mener vi fortsat at gasledningen bør placeres i et tracé på havbunden – også selvom det måtte indebære mér omkostninger under anlæggelse og drift. Så flyttes regningen blot tilbage til projektet, fremfor at ligge i al tid fremover hos lodsejerne på dansk landjord.	Der henvises til svar nr. 1.	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.
95	Hvis Baltic Pipe skal etableres, mener jeg helt klart at gasledningen bør lægges i vandet. Dette ønske om dog at skåne landet, og placere en evt. gasledning i vandet omkring DK, har fra starten været fremført af forskellige, igen og igen, men afvises med, at det vil være for dyrt. Der har aldrig været henvist til beregninger hvor meget dyrere det vil være, at sikre vores land? Jeg kan ikke acceptere, at landets regerende partier ikke finder, at vores danske landskab, natur, erhverv, og levesteder er værd at kræve betaling for at beskytte!	Der henvises til svar nr. 1..	Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger hertil.

Danmarks Fiskeriforening			
96	<p>Østersøen</p> <p>Indledningsvis i rapporten samt af tabel 9-125 nævnes det at "For bundtrawlere forventes påvirkningen at være lille, da den vil optage mindre end 1 % af det samlede fiskeriområde i Arkonabassinet og Bornholmsbassinet." Denne udtagelse kræver at der er taget højde for at nogle fiskeriområder er vigtigere end andre og at trawl ruter ikke skæres over og dermed ødelægges i et meget større areal end lige korridoren på 400 meter. Som udgangspunkt er fiskerne ikke interesseret i kompensation men i at fiske. Derfor er det også DFPO's forventning at der søges dispensation fra kabelbekendtgørelsen, så fiskeri kan foregå over gasrøret i samme stil som for Nord stream 1 og det kommende projekt 2. Det kan på det nuværende grundlag ikke konkluderes at der ingen socioøkonomisk tab er for fiskerierhvervet hvis rørledningen etableres og fiskerne ikke får mulighed for at fiske over dette. Af tabel 9-125 fremgår det at der er tale om et areal på 57,7 km² der lukkes hvis der ikke søges dispensation fra kabelbekendtgørelsen. Arealet der lukkes/ødelægges for fiskeri vil i realiteten være langt større da trawlruter gennemskæres af rørledningen. At generne i forbindelse med rørledningen og en beskyttelses zone på 200 meter på hver side at kablet vurderes til "ikke væsentlig" er en kraftig underestimering af projektets indvirkning på erhvervsfiskeriet. Det er afgørende for fiskerne at det sikres at røret er overfisk bart og at der søges dispensation fra kabelbekendtgørelsen, så fiskeri kan drives frit over røret når anlægsfasen er gennemført.</p>	<p>GazSystem er bekendt med Kabelbekendtgørelsen og muligheden for at søge dispensation. De vil tage stilling til det og undersøger juridisk hvad der kræves for at opnå dispensation. Det er således op til myndighederne (Søfartsstyrelsen), om der kan gives dispensation efter Kabelbekendtgørelsen.</p>	<p>Energistyrelsen bemærker hertil, at der er indsat vilkår om, at Gaz-System S.A. skal overholde de af Søfartsstyrelsen fastsatte krav i forbindelse med projektets udførelse, drift og afvikling.</p>
Sibelco			
97	<p>Ved sandsugning tages der materiale fra havbunden og som følge af dette sænkes havbunden løbende. I de nuværende fællesområder vil sandsugningen betyde, at sandbunden i løbet af de næste 50 år kan sænkes med ti meter fra det nuværende havbunds niveau. Placeringen af gasledningen i henhold til nuværende plan vil afskære det sydvestlige hjørne af potentielt fællesområde 526-IA og kan muligvis også påvirke kommende sandsugning i fællesområdet 526-JA og 526-HA.</p> <p>I miljøpåvirkningsrapporten er vurderingen at sandsugningen kun er påvirket i nogle få dage, hvor den aktuelle rørledning nedlægges i det relevante område. Aspektet omkring risiko for sænkning af havbunden og beskyttelsesafstand der kan kræves omkring rørledningen og hvor meget disse beskyttelsesområder vil tage fra de potentielle fællesområder er ikke medtaget.</p>	<p>Det er korrekt at rørledningsruten skærer igennem det potentielle fællesområde 526-I Bakkegrund Syd.</p> <p>Det forudsættes, at der ikke sker råstofindvinding indenfor en afstand af 200 m fra rørledningen, dvs. i beskyttelseszonen, jfr. BEK nr. 939 af 27/11/1992 (Kabelbekendtgørelsen).</p> <p>Råstofindvinding mindst 200 m fra rørledningen i fællesområde 526-I Bakkegrund Syd vil ikke have indflydelse på rørledningens integritet, da strømretningen hvor rørledningen skærer igennem område 526-I er parallelt med rørledningen (se Bilag 3), dvs. sænkningen af havbunden forårsaget af en potentiel råstofindvinding vil ikke være opstrøms rørledningen og vil derfor ikke påvirke sandtransporten omkring rørledningen. Det vurderes derfor, at potential råstofindvinding 200 m fra rørledningsruten ikke vil føre til erosion omkring rørledningen og derfor ikke vil være en trussel mod rørledningens integritet.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>

	<p>Affødte effekt på sandsugningsindustrien vil sandsynligvis være en indskrænkelse af mulige potentielle fællesområder og en reduktion af ressourcerne af tilgængeligt sand i området.</p> <p>Sibelco mener derfor det står klart, at risikoen for ledningsføringen i områder der omfatter virksomhed der medfører en sænkning af havbunden, skal belyses.</p>		
98	<p>For at sikre en fremtidig bæredygtig industri for sandsugning skal udpegede områder på havbunden også kunne anvendes til de angivne formål i fremtiden. I overvejelser omkring placering af gasledningen skal der derfor tages hensyn til at muliggøre mulige fællesområder til indvinding af sand i lang tid fremover og i hele den eksisterende 50-års periode.</p> <p>Sibelco vil samtidig foreslå en ændring af placering af gasledningen så den går Vest om fællesområde 526-JA. En placering der vil medføre at gasledningen ikke vil krydse igennem et eksisterende og kendt interesseområde.</p>	<p>Lokalisering af rørledningen vest for fællesområdet 526-JA er blevet fravalgt, fordi vanddybden her vil være lavere og risikoen for skader forårsaget af eventuelle grundstødende skibe vil derfor være højere. Endvidere vil brug af rørledningsfartøj med dynamisk positionering ikke være mulig på disse lavere vanddybder. Flyttes rørledningen yderligere mod vest, vil den komme til at krydse Natura 2000 området Adler Grund og Rønne Banke. Det har haft høj prioritet ved fastlæggelse af ruten ikke at krydse dette område.</p> <p>Den foreslåede rute er fastlagt ud fra en samlet analyse af, hvordan man kan minimere risikoen for ulykker, minimere miljøpåvirkningen, og minimere påvirkningen af socio-økonomisk aktiviteter, herunder råstofindvinding. Desværre har det i den forbindelse ikke været muligt at undgå, i denne integrerede vurdering, at der sker en mindre påvirkning af mulighederne for potentielt at indvinde råstoffer.</p>	<p>Energistyrelsen har ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>
Søfartsstyrelsen			
99	<p>For den del af Baltic Pipe, der skal anlægges til søs, så vil Søfartsstyrelsens interesser blive tilgodeset ved de allerede afholdte møder mv., udførte sejladsrisikoanalyser samt ved at vedlagte bekendtgørelse og vurderingsskema efterleves. Henvisninger til vedlagte bekendtgørelse og vurderingsskema kan med fordel indskrives i vilkår i etableringstilladelsens fx pkt. 4.7.3. og 4.7.5.</p>	<p>Bygherrerne er bekendt med proceduren og følger gældende lovgivning</p>	<p>Energistyrelsen bemærker hertil at der er indsat vilkår om, at bygherrer skal overholde de af Søfartsstyrelsen fastsatte krav i forbindelse med projektets udførelse, drift og afvikling.</p>
Miljøstyrelsen			
100	<p>I miljøkonsekvensrapporten om gasrørledning i Baltic Sea fremgår det side 105, at ruten vil minimere påvirkning af råstofindvindingsområder. Samtidig fremgår det af rapportens kort, figur 9-89, at rørledningen vil gå ind i et potentielt fællesområde. Endvidere er der ikke foretaget en vurdering af rørledningens betydning for kortlagte råstofressourcer, som evt. kan udlægges til råstofindvinding senere. Miljøstyrelsen vil derfor anbefale at figur 9-89 side 335 tydeliggør rørledningen i potentielle fællesområder samt at der også i rapporten beskrives hvorledes projektet vil påvirke kortlagte råstofressourcer. Miljøstyrelsen skal endvidere for evt. at kunne kvalificere bemærkningen bede om at få tilsendt GIS-fil for rørledningen. Ift. tydeliggørelsen på kortet af rørledningen i det potentielle fællesområde, så ser dette bedre ud nu, men det kunne dog også have været godt med en synliggørelse af den 200 m beskyttelseszone omkring kablet på kortet, således at overlappet med råstofarealerne kunne ses. Men ift. beskrivelsen af hvorledes</p>	<p>Det er korrekt at rørledningsruten skærer igennem det potentielle fællesområde 526-I Bakkegrund Syd.</p> <p>Rørledningen med 200 m beskyttelseszone afskærer et areal på ca. 1,6 km² (svarende til 7.4% af områdets samlede areal på 21.7 km²) af det sydvestlige hjørne af område 526-I. Dette areal vil således ikke kunne bruges til råstofindvinding.</p> <p>Geofysiske undersøgelser gennemført som en del af BP forundersøgelserne tyder på, at havbunden hvor rørledningen skærer område 526-I Bakkegrund Syd (KP 175,2 - KP 177,4) består af mellemkornet sand i mellem 7 og 12 m dybde under havbundsoverfladen.</p> <p>Antages konservativt at der potentielt kan udnyttes sand til en dybde af 10 m under havbundsniveau, afskærer rørledningen med 200 m beskyttelseszone således en potentiel forekomst på ca. 1,6 * 10⁷ m³ sand fra udnyttelse.</p> <p>Shape-filer på rute og sikkerzone samt kort med råstofområder (Kortbilag 1) og rute med sikkerhedszone er vedlagt høringssvaret.</p>	<p>Energistyrelsen har konsulteret Miljøstyrelsen, der bekræfter at bygherres svar er tilstrækkeligt f.s.a. rørledningens betydning for kortlagte råstofressourcer ved Bornholm og råstofindvindingsområdet Fakse Bugt Nord. Energistyrelsen har på den baggrund ikke yderligere bemærkninger til dette emne.</p>

	<p>projektet vil påvirke kortlagte råstofressourcer, mener vi stadig at dette mangler for Østersøområdet. Dette er dog gjort for Nordsøområdet på s. 79 i tilhørende rapport.</p>		
101	<p>Desuden fremgår det af s. 334 i Østersø rapporten, at råstofindvindingsområdet Fakse Bugt Nord overlapper med den beskyttelseszone der vil blive etableret omkring rørledningen, hvorfor der på dette sted vil blive stillet krav til at indvindingen af råstoffer ophører. Miljøstyrelsen finder, at det skal beskrives hvordan man har tænkt sig at bringe denne råstofindvinding til ophør, og hvilke konsekvenser det vil få for råstofforsyningen og tilladelsesindehaverne. Det kan desuden oplyses, at der er anmeldt yderligere efterforskning i dette indvindingsområde, mhp. at udlægge nye tilladelsesmængder i området. Anmeldelsen har været i myndighedshøring hos bl.a. Energistyrelsen (vedhæftet), men vi har ikke modtaget noget høringssvar fra ENS. Da det er en betydelig investering for virksomheden, at foretage råstofefterforskning mhp. råstofindvinding, skal vi opfordre til at man hurtigst muligt tager kontakt til virksomheden, der foretager efterforskningen, og informerer om planer for etableringen af Baltic Pipe i indvindingsområdet/efterforskningsområdet.</p>	<p>Linjeføringen inklusiv 200 m beskyttelseszone i Faxe Bugt er, pga. bundens beskaffenhed blevet justeret en smule i forhold til den rute, i forhold til det grundlag, der var i det udsendte høringsmateriale (miljøkonsekvensrapporten). Ruten har således en mere sydlig placering end oprindeligt planlagt, således at råstofindvindingsområder i Faxe Bugt ikke berøres.</p>	<p>Der henvises til svaret under nr. 100.</p>
102	<p>Generelle kommentarer til Nordsøen, Lillebælt og Østersøen: 1. Efter endt anlæg i Nordsøen, Lillebælt og Østersøen skal udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbundens overordnede habitattyper vurderes, dokumenteres og indrapporteres til Miljøstyrelsen. Indrapporteringen af udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbundens overordnede habitattyper (som defineret i Danmarks havstrategi hvis muligt), skal ske én gang, umiddelbart efter endt anlæg.</p> <p>Projektet har allerede bekræftet ovenstående, hvor der står i VVM'erne: "Såfremt myndighederne meddeler, at der skal rapporteres om tab og fysisk forstyrrelse af havbunden, vil der blive fremsendt en opgørelse over dette, når Baltic Pipe rørledningen er etableret". Det anbefales derfor, at kravet om rapporteringen indskrives som et vilkår i anlægstilladelsen.</p>	<p>Enig</p>	<p>Det er fremsat som et standardvilkår for en tilladelse at;</p> <p>Bygherre skal udarbejde et monitoringsprogram for konstruktionsfasen, herunder i forbindelse med nedlægning af rørledningen. Monitoringsprogrammet skal omfatte de miljømæssige forhold og være godkendt af Energistyrelsen, før nedlægning af rørledningen påbegyndes.</p> <p>Bygherre skal foretage en vurdering af rørledningen efter, at de er lagt, herunder post-lay survey. Vurderingen med konklusioner skal indsendes til Energistyrelsens</p>

			<p>godkendelse i forhold til, om der skal udføres yderligere havbundsinterventionsarbejde er.</p> <p>Bygherre skal endvidere udarbejde et monitoringsprogram for driftsfasen. Monitoringsprogrammet skal omfatte de miljømæssige forhold og være godkendt af Energistyrelsen, før rørledningen sættes i drift.</p> <p>Endvidere er der indsat vilkår om, at bygherre skal dokumentere udstrækningen af fysisk tab, og fysisk forstyrrelse af havbundens overordnede habitattyper skal vurderes, dokumenteres og indrapporteres til Miljøstyrelsen. Hvis muligt, skal udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse ske i forhold til de over-ordnede habitattyper defineret i Havstrategidirektivet. Indrapporteringen af udstrækningen af fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbundens over-ordnede habitattyper bør ske senest 2 måneder efter endt anlægsarbejde.</p>
103	<p>2. Det anbefales, at der implementeres et overvågningsprogram for sedimentspredningen. Overvågningen af sedimentspredningen bør som minimum foretages, når der sker en sedimentspredning i følsomme marine habitater som ålegræs, biogene rev og stenrev. Overvågningen af sedimentspredningen bør komplementeres af en overvågning af de følsomme marine områder som ålegræs, biogene rev og stenrev. Overvågningen skal således verificere grundlaget for vurderingen af potentielle miljøpåvirkninger som rapporteret i VVM'erne, samt dokumentere graden af en potentiel påvirkning af marine følsomme habitater.</p>	<p>Bygherrer udarbejder monitoringsprogram til myndighedernes godkendelse.</p>	<p>Se ovenstående kommentar nr. 102.</p>

104	Kommentar til Østersøen: Der fjernes et kystnært ålegræsområde på ca. 5.000 m ² ved udmundingen af tunnelkonstruktionen. Dette område bør indregnes i den overordnede vurdering af fysisk tab og fysisk forstyrrelse af havbundens habitattyper. Det bør eventuelt overvejes at implementere et overvågningsprogram for reetableringen af ålegræs i området med passende intervaller og op til en periode på 10 år, for at dokumentere forudsigelserne om reetablering i VVM'en.	Bygherrer udarbejder monitoringsprogram til myndighedernes godkendelse.	Se ovenstående kommentar nr. 102.
-----	--	---	-----------------------------------